

47
KARVŲ

Kaina 30 ct.

1938. XI. 24.

Nr. 47 (1015)

KARME

**Lietuvos karluomenės
savaitinis laikraštis**
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.
Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reka-
lais redakcija ir administracija priima
ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeš-
tadieniais. Išimtis — atvykusiems iš
provincijos

Pre numerata: puskarininkiams,
karšviams ir moksleiviams metams —
5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt.
Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn.
— 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be
Latvijos ir Estijos, dviguba!

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

1918. XII. 5

1919—1920

XI. 21—22

1938. XI. 21

**VIRŠELYJE: 1 PSL. — 2 P. D. L. K. ALGIRDO PULKO
VĒLIAVA IR PULKO ŠEFO BIUSTAS, Iz Girčio nuo-
traukos, 4 PSL. — O. Milaševičiaus nuotr.**

1919 m. vasario 16 d. A. Panemunės gyventojai sveikina 2
pėst. pulką ir jo karius.

Būrelis 2 pėst. pulko karininkų 1919 m. rugsėjo mėn. po kau-
tynių ties Daugpiliu.

Jaunas algirdėnas gerbia ginklu, Iz. Girčio nuotr.
Vienas šių dienų algirdėnų būstinės trobesių, Gedvilos nuotr.

Algirdėnai Giedraičių kautynėse, dail. R. Hoppo pav. 2 pėst. pulke

GARBINGI ALGIRDĖNAI

Kariuomenės dvidešimties metų sukakties proga 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas sveikina visus algirdėnus kovų dalyvius, Vyčio kryžiaus kavalierius, savanorius, buvusius pulko vadus, karininkus ir visus antrame pulke tarnavusius karius.

Sveikina, reikšdamas didžiausią pagarbą motinoms ir tėvams, davusiems Lietuvai Radviliškio — Giedraičių karžygius, kurie kovodami 2 pėst D. L. K. Algirdo pulko eilėse, savo karšta, Tėvynę mylinčia širdimi, savo krauju įrodė jaunosios Lietuvos kario vertę.

Giedraičių laukai pašvėsti jūs krauju ir niekad lietuvis nepamirš jūsų nuveiktų darbų. Kovos už mūsų krašto laisvę įrodė, kad mums Tėvynė šventas žodis. Ne žodžiuose, bet kovoje sudarėt Tėvynės meilės turinį.

Šią šventę švėsdami mes žengiamo į tretįjį dešimtmetį su giliu tikėjimu, kad mums jėgų pakaks būti tokiems kaip jūs.

Mes turime modernius ginklus ir jūsų dvasią; tie du šarvai mūs Tėvynės laisvę saugos.

Tad tretįjį dešimtmetį pradėsime su mintimi: visi vienon talkon ir vieno vado veda mi tvirtai, ryžtingai į ateitį mes žengsime.

Tėvynės meilė tebus mums vadovas.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko vadas plk. Tumas savo kabinete.
Iz. Girčio nuotr.

20 metų algirdėnų

pulkui

Bedirbdami su meile ir atsidėjimu savo krašto kūrimo ir saugojimo darbą, nė nepajutome, kad mūsų pulkui sukanka 20 metų.

Tiesa, 20 metų skaitlinė nebūtų ilgo amžiaus požymis, jei tuose metuose nespintų taip svarbių mūsų valstybei ir mūsų pulkui garbingų dienų. Vartant pulko gyvenimo puslapius, ši skaitlinė virsta gyva, daug sakanti, kurioje kaupiasi skaitūs Tėvynės meilės darbai, papuošti jaunosios Lietuvos sūnų krauju.

Vargai ir rūpesčiai surišo lietuvių su jo kariuomene. Tas ryšys prasideda nuo pirmojo kariuomenės dalinio sukūrimo ir šiandien yra virtęs visos tautos vyriausiu siekiu.

Švęsdamas 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas savo 20 metų sukaktį, nepaprastai yra laimingas, kad jautė visuomenės meilę, jautė esąs reikalingas jai ir galėjo visomis jėgomis prie mūsų krašto kūrimo-laisvinimo prisidėti.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas gimė mūsų istoriniame Vilniuje 1918. XII. 5 d., tomis dienomis, kai mūsų kraštas, Didžiojo karo siaubo nualintas, niekinamas ir skriaudžiamas pairusių svetimų kraštų karių gaujų, daug kentėjęs, pakilo į žūtbūtinę laisvės kovą. Pulko, vos pradėjusio organizuotis, aišku, laukė ryžtingi ir sunkūs darbai. Neteko jam sudėtingo karo meno išmokti ramiose sąlygose. Jo mokslas — kautynių laukas.

Kažkas yra pasakęs — „Tėvyne, tu esi šventas žodis, tu atplėsi artoją nuo arklo, mokslininką nuo knygos, sūnų iš motinos rankų, mylimąjį iš mylimosios glėbio“. Tikrai. Lietuviui Tėvyne buvo šventas žodis, nes kitaip jis nebūtų subūręs visos tautos prie ginklo. Karių eilėse, vienoje gretoje žygiuoja ir mokslininkas su artoju, viename apkase žvejys su darbininku; kartu miršta jaunas, vos pražydes vyras, kartu žilaplaukis.

2 p. pulko kareivių grupė 1919 m.

Tėvyne tikrai lietuviui buvo šventas žodis, nes tokiose sąlygose, kaip 1918 — 1920 metais, tik šventu idealu su giliu įsitikinimu sekę žmonės galėjo stoti nelygion kovon. Tik už šventenybes ir idealus aukojama kraujo auka.

Laikas, stumdamas metus po metų praeitin, rauna iš mūsų eilių kasmet tuos patyrusius garbingus Nepriklausomybės kovų karžygius. Tolsta nuo mūsų ir taip netolima, sunki, bet garbinga praeitis. Mums lieka vienas istorinis praeities pažinimo kelias suprast ir pažint savojo krašto praeities sąlygas, kovas, tą galingą lietuvių dvasią, kurios nepalaužė jokia jėga per ilgus amžius.

Juk jauna buvo mūsų kariuomenė 1919 — 20 met., bet ji nesuklupo, vykdydama tokius aukštus uždavinius. Nepritrūko jai jėgų iki kovos galo, iki laimėjimo, o mums paliko galingą karžygišką savanorio dvasią.

Eidami jų keliais, mes turime sudaryti Tėvynės meilės turinį, ne formą, ne tuščiuose žodžiuose, kad persiimtume, įsisamonintume, jog mūsų pirmtakų savanorių galingą dvasią, kurią gaubia mūsų tautos didinga praeitis, suderintume su modernišku ginklu ir būtume verti mūsų Tėvynės sargai.

1927 metais pulkas gavo vėliavą. Įsakyme skamba:

„Pirmuosius nuo 1918 metų stojusius su ginklu už Lietuvos Nepriklausomybę, galingai 1919 m. ka-

Karo laimikio dalis, pakrauta į traukinį po Radviliškio kautynių

Trumpi 2 p. D. L. K. Algirdo pulko gyvenimo bruožai

Išsisiautėjęs Didysis karas pradėjo netekti jėgų. Daug kam aiškėjo, kad Didžiojo karo griuvėsiuose gims naujos mintys, paremtos teisės ir teisingumo dėsniais. Formuosis naujų valstybių šeimos, keisis Europos valstybių sienos.

Mūsų kraštas Didžiojo karo metu be savo noro neteko tūkstančių pajėgingiausių vyrų, pastatė brolių prieš brolių, išblaškė žmones, sudegino, nualino mūsų sodybas. Bet varge gimusi mūsų tauta tų vargų nepaisė, bet brendo jos ryžtinga ir nenugalima dvasia.

Ji ir tokiose sąlygose, tokiam laikotarpy nepasimeta, bet drąsiai skelbia visam pasauliui (1918. II. 16), kad ji gyva, kad ji laisva ir ryžtasi nepriklausomai gyventi, nežiūrint kokiomis aukomis tą laisvę tiktų pirkti.

Mūsų krašto vyriausybė iš sykio suprato, kad tikrais pasitikėti sunku, neturint savos pajėgos — kariuomenės. Tad reikia organizuoti jėgą — savąją kariuomenę. Bet kaip ir kas. Nei vadų, nei ginklų, nei sąlygų. Berods, beviltiška padėtis, bet garbingų vyrų dėka, sukibo visų rankos į sunkų darbą. Šis istorinis faktas mums, jaunajai karių šeimai, aiškiai pabrėžia, kad ir sunkiausias darbas, blogiausiose sąlygose, tačiau ryžtingose rankose virsta visa lemiančiu veiksniu. Tik reikia tikro noro dirbti, darbui atsidėti ir ryžtingai siekti tikslo, o kas svarbiausia — reikia mylėti savąjį kraštą.

Mūsų didysis tautos vyras Respublikos Prezidentas A. Smetona sako: „Juk mums paliko išmėgintą tiesą, kad šalies laisvė įgyjama, apsaugoma kalaviju“. Tad prasilenkt su šia tiesa ir tąsyk negalėjom.

Krašto meilė, gyvybiniai krašto reikalai, svetimųjų skriaudos ir karštas noras gyventi laisvėje, iškėlė kariuomenės kūrimo reikalą.

Ir štai, 1918 m. lapkričio 23 d. išleidžiamas pirmasai kariuomenei organizuoti — kurti įsakymas. Kuriamas 1. PP, o kiek vėliau — gruodžio 5 d. — 2. PP. 2 p. D. L. K. Algirdo pulko gimtinė taip pat senoji

riavusius su rusais ir bermontininkais iki galutinio jų pašalinimo iš Lietuvos ir pasižymėjusius savo didvyriškais žygiais... 2 p. D. L. K. Algirdo pulką... apdovanoju 2-jo laipsnio Vyčio kryžiaus vėliavomis“.

Ta vėliava yra mūsų pulko žygių ir kovų lyg sukauptas turinys. Tą vėliavą gerbdami turime jaust žuvusiųjų dvasią, kurie mirdami mums pasakė: „Mirštamė, kad jūs būtumėt laisvi... gyvieji, mirtis dėl Tėvynės ir jus tenebaido“...

„Tėvynės meilė tebus mums vadovu!“ — mūsų gyviausias šūkis, kuriuo mes turim gyventi. Mūsų tikslas šį šūkį padaryti turtingu savo realiais darbais. Tėvynės meilė tegu suriša visus mus nuo vado iki eilinio ir tebus ji mums vadovu.

Dirbkime šioj dvasioj, drausmėj, susiklausę ir tikėkim, jei Tėvynei aukų dar prireiktų, po 2 p. D. L. K. Algirdo pulko vėliava išeitų nauja algirdėnų šeima su ta pačia ryžtinga dvasia, kurią turėjo Radviliškų ir Giedraičiuos.

Nauji laikai iš mūsų dar daugiau reikalauja. Mes suburkim dar daugiau jėgų Tėvynei.

Tėvynės meilė tebus mums vadovu!

Lietuvos sostinė — Vilnius, tik, deja, likimas nelėmė jam ten susikurti, nes vos 24 dienas ten pagyvenęs, turėjo Vilnių palikti ir persikelti į Kauną.

2 p. D. L. K. Algirdo pulko pirmosios dienos Vilniuje. 2. PP organizuoti karo vadovybės įsakymu buvo pradėjęs karininkas Liatukas (dabar ats. b. generolas), bet jam vos keletą dienų padirbėjęs, pulko vadu buvo paskirtas karininkas Glovackis (dabar ats. b. generolas). Darbo pradžia buvo nepaprastai sunki, nes viso, kas buvo reikalinga tokiam sudėtingam organizmui, kaip pulkas, nieko neturėta. Viena ką turėjom, sako tų laikų dalyvis, tai tikrą norą dirbti savam kraštui. Tenka pažymėti, kad tuo sykiu Vilniuje organizavosi net kelios kariuomenės: mūsų, lenkų, bolševikų ir baigė savo dienas vokiečių. Toks svetimųjų kariuomenių mišinys su skirtingais interesais, aišku, mūsų jaunai kariuomenei tinkamų darbo sąlygų nesuilė, bet atvirkščiai, tas destruktivus elementas, kuris visa darė tiesioginiais ar aplinkiniais keliais, stengdamasis palaužti lietuvių valią, pasišovusio į garbingą, žūtbutinę kovą dėl savo ateities.

2 p. D. L. K. Algirdo pulko gyvenimas Vilniuje yra trumputis ir vos gimęs jis jį paliko.

Organizacinis darbas Kaune. Pulkas, vos žengęs keletą žingsnių gyveniman, iš sykio pajuto, kad sunkumų organizaciniame darbe bus daug. Todėl vykdamas Kaunan, iš anksto susirūpino tuo būtinuoju gyve-

Algirdėnams

Drąsiai, tvirtai žingsniu pirmyn:

Tėvynės meilė veda mus!

Ji vedė krikšto mus ugnin,
Ryžtingus į kovų griausmus.

Pirmyn drąsiai garbės keliu!

Jei šauks Tėvynė Lietuva —
Nebuvo ir nebus bailių
Po Vyčio Kryžiaus vėliava!

Ryžtingi prieblandoje aušros
Vadavom tėviškės žemes:
Nuo Jezno ligi Dauguvos
Kautynių maršu ejom mes.

Sutinkant audrą ir žaibus,
Kai ginsim tėviškės žemes —
Tada te antras pirmu bus:
Kovų laukuose gimėm mes.

Drąsiai! Garbės keliu pirmyn
Per audrą, viesulus, griausmus,
Kaip ejome kovų ugnin:
Tėvynės meilė veda mus.

Atminkim: algirdėnai mes!
Šviesion garbingon ateitin
Tėvynės meilė vėl mus ves,
Kaip vedė mus kovų ugnin!

Liudas Sakalinis

nimui reikalu — pastoge. Siunčia Kaunan butininką — karininką. Bet ir tai nepadėjo. Pulkas, atvykęs Kaunan, būstinių neturėjo ir prisėjo apsisototi „Europos“ viešbuty (Gedimino gatvėje).

Tuo laiku Kaune dar gana stipriai jautėsi vokiečių kariuomenės daliniai, kurie buvo nors suskilę į dvi sroves: vienai buvo linkę laikytis senosios tvarkos, antrieji gi, suvilioti komunistinių idėjų, sudarė „spartakininkų“ grupę. Toji aplinkuma iš sykio leido daryti išvadą, kad darbas bus sunkus ir klišūčių bus daug.

Šalia vokiečių kariuomenės, Kaune būrėsi ir komunistai. Ši karinių pagrindų organizacija, nors ir slapta veikė, bet jos žalingas veikimas buvo stipriai jaučiamas. Viena tai, kad ji finansiškai buvo neblogai aprūpinta, o antra — jai simpatizavo ir rėmė vokiečių daliniai — spartakininkais vadinami. Jie leido net kelėtą laikraščių, kurių skiltyse buvo pilna šmeižto ir agitacijos. Vėliau mūsų vyriausybė juos likvidavo. Trečias priešvalstybiškai nusiteikęs gaivalas buvo lenkai, kurie organizavo sukilimus viduje, tačiau laiku buvo likviduoti.

„Apsiniaukęs dangus, bet mūsų tautos siela tyra ir giedri“, — sako Respublikos Prezidentas A. Smetona. Tas gyvas posakis 1918 — 1919 m. realiais faktais pasitvirtino. Tyra mūsų tautos siela sudarė tą šventą lietuvių idealą, kurio jis siekė nepaisydamas nei sąlygų, nei aukų, nei vargo. Ta mūsų tautos tyra siela dar daugiau kaimo pastogėje ryškėja. Ji mums išsaugojo lietuviškąjį žodį, ji nepaliko svetima ir mūsų kariuomenei. Ji atsiuntė būrius savanorių, kurie tik viena težinojo — jei grįžt namo, tai tik laisvu piliečiu.

„Kas neišmano tos tiesos, kad verčiau savo noru ginti savo Tėvynę ir už ją gyvybę aukoti, nekaip varu būt verčiamam svetimus kraštus saugoti, o kartais dargi eiti prieš savo brolius“ — mūs Tautos Vado mintis. Šiose mintyse kaupiasi lietuvių skaudžios praeities sintezė. Ir mūs pirmieji savanoriai, kurie su noru stojo kariuomenės eilėnais, jei šiaip formuluotos idėjos ir neturėjo, tai vis dėlto jų širdyse ši mintis buvo gyva.

Pulkan stojusių savanorių idėjinė pusė dar labiau ryškėja, turint galvoje darbo sąlygas ir jų asmeninę materialinę būklę. Pirmom dienom pulkan stojo mažiau savanorių 3—7 žm., bet jau sausio 3 d. atvyksta grupė iš 25 žm. Įspūdis stiprus ir giliai nuteikia.

Pulkan savanoriai stojo gana didelėmis grupėmis. Skaitlinėmis šis vaizdas atrodo šiaip. Atvyko pulkan: sausio 3 d. — 25 žm., 4 d. — 22 žm., 5 d. — 21 žm., 6 d. — 59 žm., 7 d. — 81 žm., 8 d. — 56 žm., 9 d. — 77 žm., 10 d. — 10 žm., 11 d. — 46 žm., 12 d. — 19 žm., 13 d. — 47 žm., 14 d. — 106 žm., 15 d. — 47 žm., 16 d. — 129 žm. ir t. t. Panašūs skaičiai atvyko ir kitomis dienomis.

Kad paspartintų pulko augimą, buvo išsiųsta į provinciją instruktorių (daugumoje moksleivių), kurių uždavinys buvo supažindinti su kuriamos kariuomenės tikslais ir kviesti stoti savanoriais pulkan.

Žmonių skaičius sparčiai augo ir vasario 26 d. pulkas savo sudėtyje turėjo: 48 karininkus, 6 karo valdi-

ninkus, 2 gydytojus, 1 kapelioną, 28 viršilas, 172 puskarininkius ir 1542 eilinius. Reikia pažymėti, kad pulkas yra davęs pradžią daugeliui komendantūrų, išskirdamas iš savo sudėties reikiamą joms žmonių ir priemonių skaičių.

Daug sunkiau darbas ėjo su kareivių mokymu, ap rūpinimu, patalpinimu. Mokytojai daugumoje rusų kariuomenės karininkai — lietuviai. Noro dirbti buvo labai daug, o sąlygos, atvirkščiai, labai nepalankios. Nei mokslo priemonių, nei ginklų, nei statutų. Griebtasi dirbti tai, kas buvo galima tose sąlygose. Dar blogesnė padėtis buvo su puskarininkiais. Jų didelis trūkumas darba sunkino.

Pulkui padidėjus, iškilo būstinių reikalas. Reikalauti iš vokiečių atiduoti A. Panemunės kareivines (dabartinė Karo Mokykla). Nors buvo žadėję, bet taip ir likdavo pažadais. Tad griebtasi griežtesnių priemonių juos iškraustyt. Pavyko ir pulkas sausio 13—14 d. persikėlė į minėtas kareivines gyventi.

Pulkas, gavęs būstines, tinkamiau sutvarkė ir kareivių maitinimą. Iki tol kiekvienas kareivis maistui gaudavo po 8 markes per dieną. Sekmadeniais po 12 markių. Kiek vėliau už tuos pinigus kurioj nors valgykloje užsakydavo valgį, kur visi savanoriai eidavo valgyti. Gavus kareivines, šis reikalas pasitaisė.

Dar sunkesnė būklė buvo su apginklavimu ir mundryvimu. Iš Vilniaus Kaunan pulkas atsivežė tik šiuos ginklus: 2 revol. ir 4 šaut. Teko įvairiais slaptais, aplinkiniais keliais ginklų įsigyti. Mundryvimą žmonės išgavo tik kovo mėn. pradžioje, išskiriant kepurę, kurią tuojaus gaudavo. Aišku, kad dalinys atrodė gana margas iš viršaus, bet iš vidaus labai vievingas.

Vasario mėn. buvo gauta žinia, kad komunistai Kaune rengia perversmą. Padėtis pasidarė įtempta. Kartu su bolševikų ruošiamu perversmu, kuris neįvyko, vokiečių kai kurios kariuomenės dalys siautėjo. Sudegina Šančiuose kareivines, Kaune nušauna du 2. PP sargybinius: Kalasiūną ir Zambacevičių, Šančiuose vėl vieną patruliuojantį savanorį. Nors ir tokiose sąlygose, bet mūsų vadovybė rankų nenuleido ir pulko organizavimo darbas sparčiai žengė pirmyn. 1919 m. sausio 17 d. organizuojama puskarininkių mokykla, kurion paskiriama geriau išsilavinusių apie 160 žmonių. Tačiau neilgai pulkui teko dirbti organizacinį darbą. Jis buvo pašauktas kovon už mūsų šalies nepriklausomybę.

Nepriklausomybės kovos. Nepriklausomybės kovų laikotarpį paliesiu tik bendrais bruožais. Platesnį kovų aprašymą galima rasti „Kary“, kuris išleistas pulkui minint dešimtmetį.

Vilnių užėmę bolševikai, nors kiek sugaišę, pradėjo žygi įvairiomis kryptimis Kauno link. Pulkas gavo įsakymą išsiųsti rinktinę kuopą iš 200 žmonių į Prienų rajoną, kad saugotų Kauną tąja kryptimi. Bolševikai Kauno kryptimi stūmė nemažas jėgas, o mūsų pulko kuopos saugomą kryptį puolė bolševikų 7. PP, kurio sudėtis buvo apie 1000 žm., 14 kulk. ir kito. Šiai kuopai su bolševikai teko kautis Jezno rajone.

Šių kautynių pradžia nebuvo mums sėkminga, bet vis tik vėliau pasisekė bolševikus nustumti ir Jezną atsiimti. Tai buvo pirmosios mūsų pulko kautynės (dalyvavo tik rinktinė kuopa). Nors šiose kautynėse turėta ir nuostolių nukautais ir sužeistais, bet Jezno atėmimas iš bolševikų mūsų karių tarpe sukėlė gerą ūpą. Galop, Jezno kautynės parodė, kad už kiekvieną lietuviškos žemės pėdą bus kova ir kad lietuvius nebijo ir moka kautis. Po šių kautynių kuopa grįžo Kaunan.

Tenka pažymėti malonų įvyki, tai 1919 m. vasario 16 d. minėjimą A. Panemunėje. Piliečių minia (apie 2000 žmonių) organizuotai atėjo pulką pasveikinti, o vėliau ta pati visuomenė pulkui dovanojo vėliavą, kuri šiandien yra Karo Muziejuje.

Po Jezno kautynių paaiškėjo, kad Kauną nuo bolševikų teks ginti rimtesnėmis jėgomis. Kovo 31 d. iš pulko pasiunčiamas vienas batalionas į Kaišiadorių—Žaslių rajoną. Vėliau pulkas iš Kauno išvyko batalionais. III bat. išvyko gegužės 10—11 d. ir II bat. gegužės 22 d. Rimtos kautynės su bolševikais prasidėjo gegužės mėnesį. Tuo laiku mūsų kariuomenės priešaky jau stovėjo gen. S. Žukauskas. 2. PP pulko daliniai veikė Panevėžio grupės sudėtyje.

Veiksmai su bolševikais ėjo kryptimi Kėdainiai — Ramygalą—Subačius—Obeliai. Rugpiūčio mėnesį prasidėjo paskutinės operacijos prieš bolševikus. Rugpiūčio 28 d. pulkas kaunasi jau Latvių žemėje, stumdamas bolševikus anapus Dauguvos. Rugpiūčio 30 d. pulkas prieina Kalkūnų stotį.

Kovose su bolševikais pulkas nors turėjo nuostolių, bet mūsų jaunos kariuomenės valios nepalaužė, o tik stiprino, nes vienas priešas jau buvo iš mūsų krašto išstumtas. Po šių kautynių pulkas dar pastovėjęs apie porą savaičių Dauguvos krantuose, saugodamas kraštą nuo bolševikų, kurie kartkartėmis bandė atsiimti prarastus plotus, X. 10—12 buvo perkeltas į Panevėžį.

Kariuomenės vadas gen. Žukauskas už veiksmus su bolševikais išreiškė pulkui padėką.

Veiksmams prieš bermontininkus pulkas iš Panevėžio spalių mėn. buvo perkeltas į Šeduvos rajoną, kur jis užėmė barą. Lapkričio 21 d. prasidėjo puolimas prieš bermontininkus. Jie buvo jau liepos 26 d. užėmę Kuršėnus, vėliau Šiaulius ir Radviliškį. Pirmas su jais susirėmimas buvo Šiauliuose, kur jie buvo nuginklavę mūsų komendantūrą.

Lapkričio mėn. pulkas buvo papildytas atvykusiais iš Kauno 350 naujokų. Tuo laiku pulkas jau buvo gana gerai susitvarkęs, turėjo kautynių patyrimą ir sudarė rimtą pajėgą. Bermontininkai buvo susikoncentravę Radviliškio rajone, turėdami gana vertingą karo mantą.

Nors ir su aukomis, Radviliškis XI. 22. 17 val. buvo mūsų paimtas kartu ir didelis karo grobis. Toli mesni veiksmai prieš bermontininkus buvo sustabdyti, nes atvykusi (XI. 22) Santarvės generolo Niselio misija tai privertė padaryti. Pulkas šiose kautynėse turėjo nuostolių: nukautų 2 karininkai, 13 kareivių ir 52 sužeistus.

Pulkas besitraukiančius bermontininkus persekiojo iki Klaipėdos krašto ribų, kur jis išbuvo iki 1920 m. sausio mėn. Sausio pradžioje 2. PP I ir II bat. apsi-stojo Šiauliuose, o III bat. Mažeikiuose. Po šių kautynių pulkas buvo pavadintas 2 p. DLK. Algirdo pulku.

Lietuvos pietuose vėl pasirodė jėga, grasinanti mūsų Nepriklausomybei. 1920 m. liepos mėn. pulkas persikėlė iš Šiaulių į Jonavą, o paskui į Kaišiadorių rajoną. Rugpiūčio 27 d. persikėlė į Seinų rajoną, kur prasidėjo kautynės su lenkais.

Bestovint Kaišiadorių rajone, pulkui teko nuginkluoti ties Kruoniu lenkų brigadą.

Pulko daliniai Seinų rajone veikė atskirais batalionais grupės vado valdžioje. Seinų rajono kautynės mūsų pulkui buvo nesėkmingos. Vis dėlto ir šiose kautynėse mūsų kariai garbingai kovėsi ir visa padarė, kas buvo galima tose aplinkybėse. Po šių kautynių spalių 29 d. pulkas atvyko Ukmergėn, iš kur jis dalyvavo Giedraičių operacijoje. Tuosyk pulkas buvo sumažėjęs ir išvargęs. Jo sudėty buvo 20 karininkų ir apie 500 kareivių (iš dviejų bat.).

Giedraičių kautynės tai ryžtumo, pasiaukojimo kautynės. Jose kiekvieną pėdą, veikiant prieš daug gausingesnį priešą, teko durtuvais iškovoti. Giedraičiai ėjo iš rankų į rankas. Ir, tik antrą kartą juos paėmus (tai įvyko lapkričio 21 d.) lenkai buvo nustumti Vilniaus kryptimi.

Šios kautynės lenkams brangiai kainavo, nes pirmoje eilėje jie gavo smūgį ir jų puolamoji valia buvo palaužta, o antra — turėjo daug nuostolių nukautais, jų tarpe net vienas generolas, ir įsitikino, kad Lietuvos karys savas sodybas moka ginti.

Po šių operacijų pulkas persikėlė į Utenos rajoną, 1921 m. vasario mėn. į Jonavą ir 1923 persikėlė Kaunan, kur ir šiandien tebestovi.

2 p. DLK Algirdo pulkas, dalyvaudamas Nepriklausomybės kovose, parodė, kad krašto laisvė jam brangi ir nedvejodamas sudėjo dėl tos laisvės daug aukų. 122 krūtinės kovose dėl laisvės nustojo plakusios ir 222 garbingų karžygių krūtinės buvo papuoštos Vyčio kryžiais bei jo ordiniais.

Už garbingas kovas dėl savo krašto laisvės 1927 m. 2 p. DLK Algirdo pulkui Respublikos Prezidentas įteikė 2 laipsnio Vyčio kryžiaus vėliavą.

Šios trumpos 2 p. DLK Algirdo pulko kautynių apžvalgos prasmė bus suprasta, jei mes, jaunoji Lietuvos kariuomenė karta, su praeitimi, kuri buvo sunki ir vis dėlto davė tokius gražius laimėjimus mūsų kraštui, susigyvensim, ją suprasim ir ryšimės eiti pirmųjų kovotojų pėdomis. Mes turim persiimti jų dvasia, išmokyti gerai valdyti modernų ginklą ir būt tokiais, kokiais jie buvo ties Radviliškio ir Giedraičiais!

Kpt. Gaigalas

Tautos galiūnų dvasia

Nepriklausomybės ir Laisvės pavasariui nušvitus, pirmiausia lietuvių tauta pražydo savo ištikimųjų sūnų karžygiškumu ir pasiaukojimu. Tėvynės balsan susibūrę lietuviai į 2 pėst. pulką ne vien Tėvynę apgynė nuo priešų, grąžindami jai laisvę ir nepriklausomybę, ne vien jautriai budi jos sargyboje, bet taip pat sukūrė ir amžiną dvasią, kurią kiekvienas lietuvis jaus savo kariuomenės akivaizdoje.

Kariuomenė yra kaip koks tautinio meno kūrinys: ko ilgiaus į jį prisižiūri, to daugiau gražumo ir kilnumo pamatai. Kariuomenės pagrindai: Tėvynės meilė, pasiaukojimas, vienybė ir drausmė yra taip pat ir valstybės pagrindais. Tvirta kariuomenė, kada joje viešpatauja Tėvynės meilė, vienybė ir drausmė. Tvirta ir Tauta, kada joje tie patys dėsniai viešpatauja. Didžiausią tautos idealą — Laisvę ir Nepriklausomybę tik kariuomenė tinkamai įvertina. Kareivis dėl savo Tėvynės atsisako nuo savo tėvų, brolių, seserų, ir brangiausį savo turtą — jėgas ir gyvybę aukoja savo Tėvynei. Štai dėl ko tautos gyvybės instinktas savo nelaimėje kreipiasi į kariuomenę, kaip vaikai kreipiasi į tėvą-apgynėją.

Kariuomenė gyvena tautos gyvybe: jis miršta tik, kad tauta gyventų. Tėvynės meilė yra morali tautos nemirštamoji širdis, kuri visais amžiais varinėja gyvybės kraują po Lietuvos kūną. Ji plakė, o jos plakimo aidas atsiliepdavo Tėvynės sūnų krūtinėse. Ji pavergtame tautos kūne kaitindavo šalstantį kraują, ji žadino savo vaikus tyliu motinos balsu, ir toji galingoji dvasia visoje savo pilnumoje išsireiškia kariuomenėje, uždegdama ją gražia ugnimi. Kariuomenė yra gyvas sentėvių dvasios amžių paminklas, jis gyvai ir vaizdžiai atvaizduoja savo tautos praeitį — garsingus tautos žygius, senovės Lietuvos vadų ir karžygių narsumą, karingumą. Su ta dvasia išėjo Tėvynės ginti ir naujųjų laikų Lietuvos kareivis. Atmename su kokiu didžiu pasitikėjimu, pasiaukojimu Laisvės ir Nepriklausomybės kovotojas gynė savo Tėvynę. Lietuvos istorija amžiais skelbs savo palikuonims, kaip Lietuvos kareivis, beveik beginklis, dešimteriopai didesnę už save priešą nugalėjo ir sukūrė nemirštamą, garbingą karžygišką Nepriklausomą Lietuvą.

2 pėst. pulkas, kaip prieš 20 metų, taip ir dabar alsuoja tautos galiūnų dvasia. Mokydamas jaunuosius Lietuvos vyrus vartoti ginklą, ginti savo Tėvynę ir būti jos sargyboje neperžengiama tvirtove, kurios jokios jėgos negalėtų sunaikinti, įkvepia jiems karžygių-milžinų dvasią. Skiepydamas į jaunųjų vyrų protus tautinį susipratimą, riterišką moralę, 2 pėst. pulkas auklėja naujųjų laikų karžygius, kurie jungia seną tautos galiūnų dvasią su jau galingomis naujųjų laikų karo technikos žiniomis, kad galėtų savo Tėvynę apginti nuo naujųjų laikų priešų.

Kun. Kryžanauskas

**Kariuomenės sukakties
iškilnių platus paminėjimas—
kitame numeryje**

Algirdėnų pulkas savo sukakties dieną žygiuoja į pamaldas

2-am pulkui

*Šaunus tu buvai ties Giedraičiais —
Kiek ištvermės tąsyk veiduos!
Už pėdą išlaisvinto krašto
Daugiau niekas niekad neduos.*

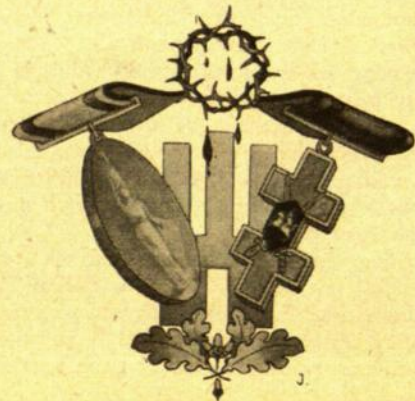
*Tuėjai, klupai tu ir kėleis.
Kiek kovos, ir kiek žygio dienų!
Ties Giedraičiais, širvintais aukojai
Daug geriausių Tėvynės sūnų.*

*Į Tėvynės laisvės vainiką
Isipynei tu kaip žiedas gražus,
O Giedraičių žemėj paliko
Daug cemento kryžių mažų...*

*Ten kas vasarą žydi ramunės,
Svyra liekni svajokliai beržai...
O tu visada esi pasirėngęs
Dar aukot, jei aukos permažai.*

*Pasirėngęs išeit ir prabilti
Kaip pritinka — drąsiai ir ryžtai —
Po tava vėliava vėl geriausiai
Lietuvos algirdėnų šimtai.*

Eil. Bronius Kondratas

ĮSAKYMAS KARIUOMENEI

Nr. 81

Kaunas, 1938 metų lapkričio mėn. 23 d.

Rikiuotės sritis

§ 1.

Minėdami Lietuvos valstybės 20 metų atgijimo jubiliejų ir jos ginkluotųjų pajėgų antrojo dešimtmečio sukaktį, turime prisiminti visas kovų aukas ir narsiųjų Tėvynės gynėjų parodytą pasišventimą, ginant mūsų krašto laisvę ir nepriklausomybę. Ne vienas kovotojų už mūsų krašto ateitį ir gerovę yra paaukojęs brangiausiasį savo turtą — gyvybę. Tų aukų niekuomet neprivalome pamiršti ir kiekviena proga jas prisiminti ir tų didvyrių atmintį tinkamai įamžinti.

Šios jubiliejinės kariuomenės šventės proga žuvusiųjų kultui ir tradicijoms sustiprinti įsakau:

1) kariuomenės ir Šaulių Sąjungos dalyse, daliniuose ir įstaigose viešoje vietoje ir prideramoje vietoje iškabinti garbingai žuvusiųjų karių sąrašus, paminklines lentas ir paveikslus;

2) komandoms ir pavieniams kariams ir šauliams sveikinti Nežinomojo Kareivio kapą;

3) kiekvienoje dalyje išaiškinti ypatingai pasižymėjusius ar garbingai žuvusius karius, šaulius bei partizanus, ir tuos, kurių nuopelnai turi daliai istorinės reikšmės, įrašyti į dalių sąrašus Karinės tarnybos įstatymo str. 57 nustatyta tvarka ir per vakarinius patikrinimus šaukti juos kaip ir kitus dalies ar dalinio karius, o į sąrašus neįrašytus garbingai žuvusius karius taip pat šaukti per vakarinius patikrinimus vasario 16 d., rugsėjo 8 d., lapkričio 23 d., dalies metinėse šventėse ir kitomis iškilmingomis progomis;

4) pasistengti prie kareivinių pastatyti savo dalies žuvusiems kariams paminklus;

5) žuvusiųjų ar pasižymėjusių karių vardais pavadinti kareivinių rajone esančias gatves;

6) kareivinėse ir įstaigose turėti savo dalies ar dalinio pasižymėjusių vadų, karininkų, puskarininkų, eilinių ar šaulių paveikslus ir tų asmenų pasižymėjimų aprašymus.

Be to, pačioms kariuomenės dalims savo iniciatyva rasti dar ir kitų būdų, kad jų dalies pasižymėjusių ar žuvusių kovotojų dvasia amžinai primintų pirmtaikūnų nuveiktus darbus.

§ 2.

Šių metų lapkričio mėn. 23 dieną minime antrąjį kariuomenės isikūrimo dešimtmetį. Su pasigėrėjimu tenka pabrėžti, kad per tą laikotarpį kariuomenė atliko didelius darbus tiek savo medžiaginio aprūpinimo, tiek savo dvasinio tobulėjimo srityje. Jei šiandien pelnytai džiaugiamės kariuomenės padarytą pažangą, tai reikia priminti, kad ta pažanga yra visų mūsų intensyvaus darbo vaisius. Visa, kas iki šiol padaryta, yra ne vieno atskiro asmens, bet visų Tėvynei atsidavusiųjų jos sūnų nuopelnas. Todėl visi jie yra nusipelnę ir deramos padėkos. Tai imdamas dėmesin šventės proga tarnybos vardu dėkoju:

1) Vyčio Kryžiaus ordino ir Vyčio Kryžiaus kavalieriams — už parodytą nepriklausomybės kovose narsumą, sumanumą ir ištvermę;

2) kūrėjams savanoriams, pirmūnams, karo invalidams ir kautynių dalyviams — už pastangas kurti mūsų kariuomenę, pakeltus sunkumus fronte bei paaukotą sveikatą už šalies išlaisvinimą;

3) buvusiems vadams ir viršininkams — už viską, ką jie gera ir naudinga yra padarę mūsų kariuomenei;

4) kariuomenės štabo viršininkui brig. generolui Černiui ir Kariuomenės Štabo skyrių viršininkams — už intensyvią darbą;

5) divizijų vadams, ginklų rūšių ir tarnybų viršininkams — už pastangas kariuomenės mokymo, auklėjimo ir medžiaginio aprūpinimo srityse;

6) karo aviacijos viršininkui brig. generolui Gustaičiui — už kūrybinį darbą;

7) karo muziejaus viršininkui sanit. brig. generolui gyd. Nagevičiui — už žuvusiųjų karių kulto, senų tradicijų propagavimą ir Karo Muziejaus tinkamą tvarkymą;

8) pėstininkų inspektoriui brig. generolui Vitkauskui — už kūrybinį darbą kariuomenės mokymo ir naujų statutų rengimo srityje;

9) inspektoriams, mokymo įstaigų viršininkams, štabų viršininkams, dalių vadams, komendantams ir įstaigų viršininkams — už rūpestingumą ir pareišką iniciatyvą darbe,

10) atskiriems pareigūnams, karininkams, kapelionams, gailestingoms seserims, puskarininkams, kareiviams ir civiliniams tarnautojams bei darbininkams — už stropumą ir uolumą tarnyboje;

11) šaulių sąjungos vadui pulkininkui Saladžiui, rinktinių vadams, šaulių moterų vadei ir visiems šaulių vadams, vadėms, šauliams ir šaulėms, kaip artimiausiems kariuomenės talkininkams — už šaulišką, karinį ir visuomeninį darbą.

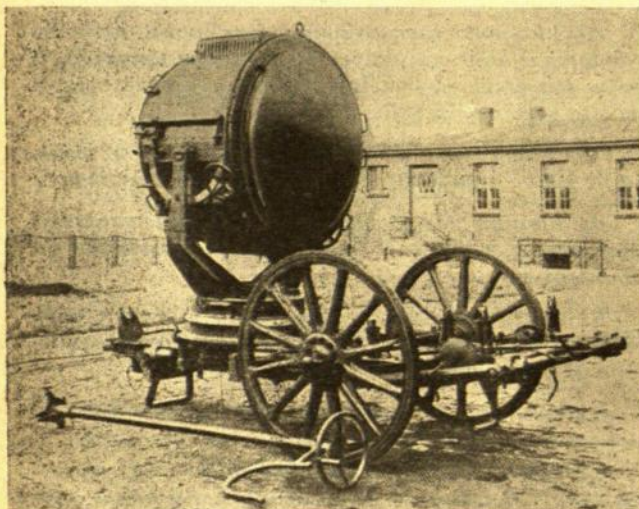
Gyvenamasai laikotarpis reikalauja, kad kiekvienas mūsų rodytų dar didesnę energiją ir stropumą jam pavestame darbe. Nuolatiniu savo darbu siekime kas kart vis didesnės kūrybinės pažangos. To mes pasiekime kai visi būsime drausmingi, vieningi ir susiklausę, o Tėvynei pašaukus neapvilsime jos šventų troškimų, patikrindami kraštui laisvę ir Lietuvos nepriklausomybės saugumą.

Pasirašė:

Brig. generolas S. RAŠTIKIS, Kariuomenės Vadas
ir e. Krašto Apsaugos Ministro p.

Šviesosvaidžiai (Prožektoriai)

Gyvenimo sąlygų verčiamas, žmogus nuo seno išmoko sau pasigaminti dirbtinių šviesos šaltinių, apšviesti sau butą ar erdvę nakties metu. Jau senovėj buvo žinomi jūros švyturiai, kurie rodydavo laivams kelią į uostus. Seniausiai pastatytas švyturys, dar 279 metais prieš Kristaus gimimą buvo Aleksandrijoj — Nilo žiotyse. Jis buvo apie 27 m aukščio. Jo spindulys — šviesa siekė 22 km.

Pav. 1

Tačiau tik vėliau, kada žmogus išmoko pasinaudoti elektros energija, atsirado švyturiai, kurių šviesos šaltiniai buvo arba daugelio žvakių lempos, ar anglies lempos, vadinamos lanko lempomis arba Volto lanku, ar alyvinės lempos, kurios skleidavo geltoną šviesą, sugebančią geriau prasiskverbti pro rūką ir miglas. Šviesos šaltinį kiekvienas švyturys dažniausiai turėdavo savaip įrengęs. Vienu šviesa buvo pastovi ir vienodo stiprumo (balta ar spalvota), kitų nuolat pertraukinėjama ilgesniais protarpiais, vėl kitų — blikčiojanti.

Šviesos surinkimui ir atspindžiui vartodavo lęšius, kurių didžiuose židiniuose statydavo šviesos šaltinį.

Tačiau niekas taip greitais šuoliais nepriverčia žmogų tobulėti, smarkiau laužyt sau galvą, kaip kad pavojus, gresiąs jo gyvybei, turtui ar Tėvynės laisvei. Ir štai. Pasaulinio karo išvakarėse išsitempė visi protai, išgalvodami kuo tobesnių priemonių savosios kariuomenės jėgoms ir atsparumui sustiprinti. Pašoko kelis laiptus aukštyn technika, išsirutuliojo aviacija, o su ja kas kartą tobesni priešlėktuviniai ginklai ir įrankiai.

Atsiminė ir senąjį švyturį ir jį įkinkė priešlėktuvinės apsaugos tarnybon. Dabar pradėta kruopščiau studijuoti šviesosvaidžio stiprumo galimybes, jo pritaikymą karo reikalams, su tuo surištus sunkumus ir reikiamus patobulinimus.

Vokiečių kariuomenėje šviesosvaidžiai buvo naudojami jau prieš D. karą, kautynių lauką apšviesti. Jie buvo priskiriami pionierių batalionams. Jų veidrodžiai

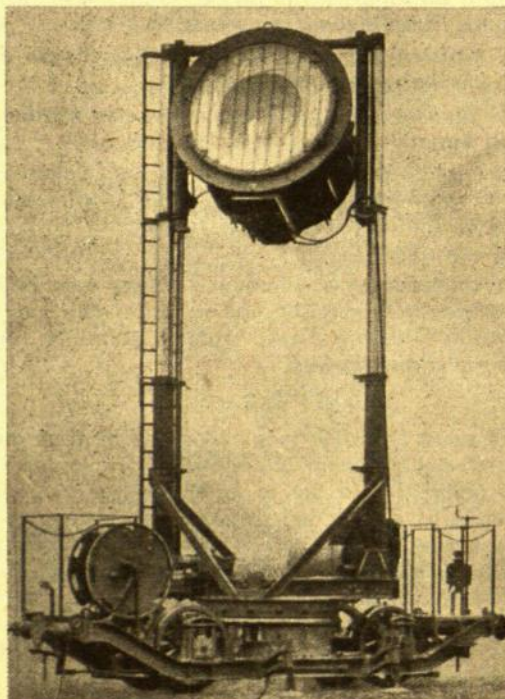
buvo 60 — 90 cm skersmens ir siekimo tolis — 1,5 — 3 km.

Prieš D. karą, 1913 m., šviesosvaidžiai vartojami jau ir orlaivių (cepelinų) apšvietimui. Didesnio skersmens šviesosvaidžiai 110 — 150 — 200 cm buvo statomi tvirtovėse, kur, iš dalies, dėl mažo naudojimo seno ir atsiliko nuo pirmyn žengiančios technikos.

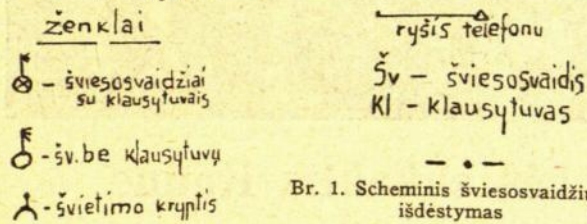
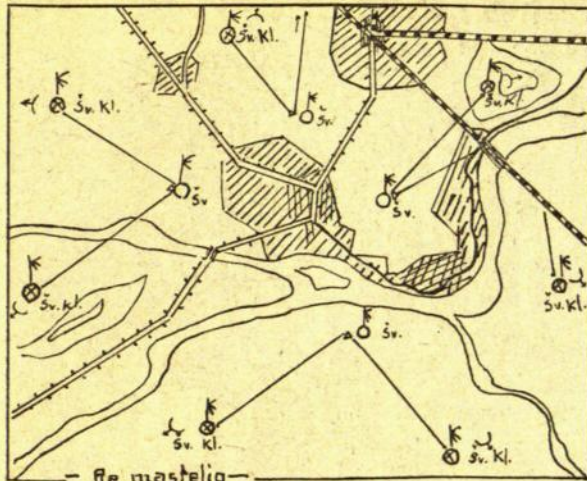
Pats šviesosvaidis, būdamas sunkus ir, iš dalies, griozdiškas įrankis, spyrė galvoti priemonių jo judrumui padidinti. Pradžioje atsirado šviesosvaidžiams ožiukai, kuriuos žygio metu tvirtindavo prie dviračių, panašių į šių dienų lauko artilerijos pirmagalius. Juos traukdavo arkliai (pav. Nr. 1.).

Kitus šviesosvaidžius montavo ant geležinkelio vagonėlių — drežinų (pav. Nr. 2.). Šie šviesosvaidžiai jau buvo galingesni: 110 — 200 cm skersmens, 1000 — 6000 m siekimo tolį. Toliau jau ėjo šviesosvaidžių tobulėjimas. Jis vystėsi maždaug tąja linkme:

- a) Šviesos šaltinio ieškojimas — (žibalinė lempa, dujos, elektra, anglis, aukšto intensyvumo anglis),
- b) Šviesosvaidžių valdymo tobulėjimas:
 1. Valdymas ranka, rankinio valdymo įtaisais — lazda — kampo pranešimai telefonu ar žodžiu,
 2. Valdymas tolimo valdymo aparatu — automatiškai. Ryšis — nereikalingas;
- c) Tobulėjimas padedamųjų šviesosvaidžiams įrankių — klausytuvų;
- d) tarnybos apmokymo tobulinimas:
 1. Tinkančių klausytojų išrinkimas eksperimento būdu.
 2. Metodingas ir testiškas (daugelio palaipsniui imamų pratimų paremtas) tarnybinių išmokymas.
 3. Atskirų priešlėktuvinų mokyklų steigimas.

Pav. 2

4. Glaudaus bendradarbiavimo išdirbimas su zenitine artilerija (pozicijos, apšvietimo ir šaudymo galimybės, ryšiai, vadovietės, žygiai, postoviai ir t. t.).

5. Taikymasis didėjančiai lėktuvų technikai (pirmoj eilėj — lėktuvų greičiams ir skridimo luboms).

Dabar šviesosvaidžių daliniai veikia sutartinai su zenitine artilerija. Turi, palyginti, tobulus lėktuvo sugavimo erdvėje instrumentus, stiprią (vieno milijardo žvakių!) šviesą, tolimą (10—12 km) spindulį, automatišką valdymą, elektrinį duomenų perdavimą, vietinę elektros stotelę - centrinę, lengvai transportuojami — (visi įrankiai ant tvirtų priekabų, pneumatinėmis padangomis su rankiniais bei oriniais stabdžiais), dažyti mąskuota-slepia spalva (komifliažuoti) yra lengvai aptarnaujami ir greit paruošiami kovon. Priešlėktuvinės apsaugos statute šviesosvaidžiai priskiriami padedamosioms aktyviosioms priemonėms.

Savarankiškai lėktuvą sugauti ir jį nušviesti jau gali vienas šviesosvaidžių skyrius (susidedas iš: šviesosvaidžio, klausytuvo ir energijos centrinės), tačiau jo sugavimo tikrumas nedidelis, nes:

1. Vienas šviesosvaidis su klausytuvu orientuojamas viena lėktuvo laukiama kryptimi. Tuo tarpu lėktuvas gali atskristi iš visų pusių.

2. Vienas klausytuvas negali iš toliau atlydėti lėktuvą, kaip apie 10 km, imant vidutines oro sąlygas.

3. Iš vieno šviesosvaidžio lėktuvas gali pamėginti išsprukti, o tokiam sudėtingam įrankiui gali įvykti irgi viena ar kita netikėta kliūtis.

4. Vieną šviesosvaidžių skyrių pastebėję prieš bombonešius lydintieji naikintuvai ar prieš artilerija gali sunaikinti. Dėl šių svarbesnių motyvų šviesosvaidžių skyriai (būriais) statomi ratu apie ginamąjį objektą (miestą, sandėlius, mobilizacijos vietas, stotis, aerodromus, tiltus ir pan.). Esant šviesosvaidžių kelioms kuopoms (po 12 šviesosvaidžių), šviesosvaidžių skyriai statomi net keliais ratais apie ginamąjį daiktą ar vietą. Prie vidurinio rato būna zenitinės baterijos pozicijos. Kad zenitinių patrankų garsai netrukdytų klausytuvams, vidutiniame rate dažniausiai statomi šviesosvaidžių skyriai be klausytuvų. Jų uždavinys:

a) Padėti šviesti lėktuvus, sugautus kitų šviesosvaidžių, lydint juos ligi baterijos ugnies zonos krašto.

b) Gaudyti specialiais būdais patiemus lėktuvus.

Šviesosvaidžių skyriai išdėstyti ratuose pagal vietoje, uždavinį ir aplinkybes vienas nuo kito 3—6 km (žiūr. brėž. Nr. 2). Sąlygos, kurios liečia taktišką šviesosvaidžių ugniaviečių pasirinkimą, yra šios:

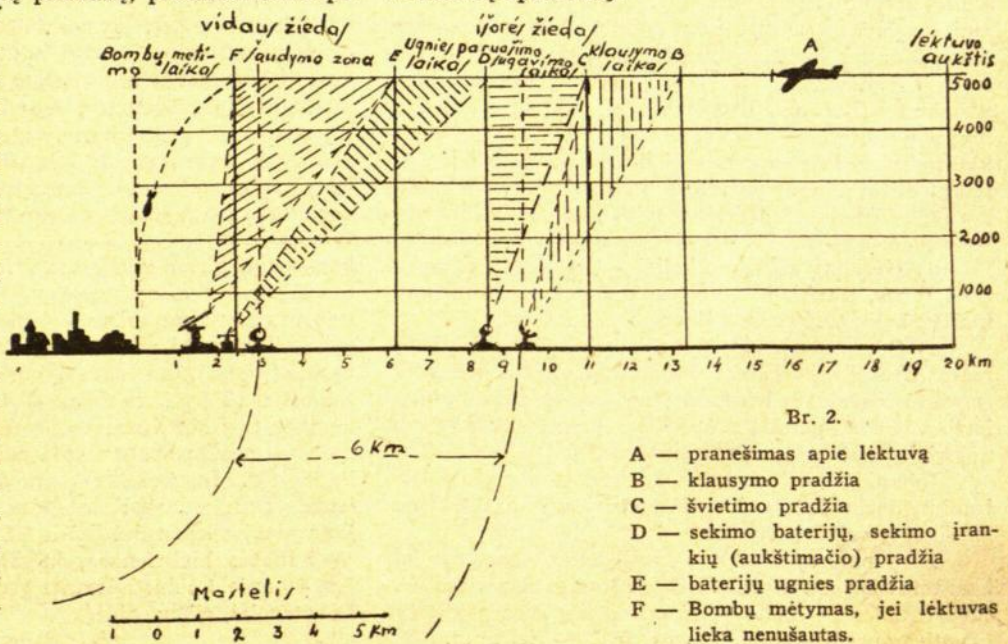
a). Priešo atskridimo krypties apytikris (iki 25°) nustatymas (pagal laukiama priešų užimamasias pozicijas, gerus skridimo orientyrus — upes, kelius, geležinkelius, apšviestus miestus ir pan.).

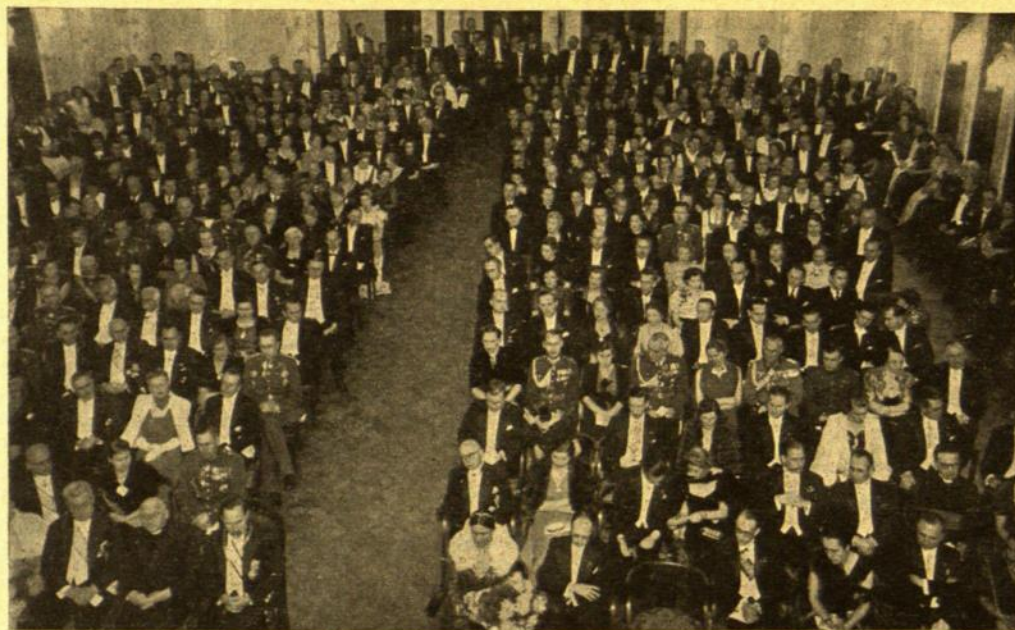
b) Geros klausytuvo veikimo sąlygos:

1. Nebūtų triukšmingų kelių arčiau, kaip 500 m, nebūtų arčiau baterijos, kaip 1 km.

2. Nebūtų aukštų pastatų ar medžių (miško), šlaitų — kur garsas atsimuštų ar iš dalies susigertų.

c) Geros šviesosvaidžio veikimo sąlygos. (Ne arčiau kaip 200 m prie miško ar aukštesnių pastatų, kad neužstotų spindulio).

Latvijos nepriklausomybės minėjimo iškilmingas aktas Karininkų Ramovėje, Kaune

Latvijos Nepriklausomybės sukaktis Kaune

Lapkričio 18 d. Latvija iškilmingai šventė savo nepriklausomybės 20 metų sukaktį. Toji sukaktis drauge buvo švenčiama ir Lietuvoje bei Estijoje. Daugelyje Lietuvos vietų, ypač didesniuose miestuose ir miesteliuose, tą dieną plevėsavo lietuvių ir latvių tautinės vėliavos. Organizacijų būstinėse įvykusiuose susirinkimuose, pajvairintuose latvių dainomis ir muzika, visuomenei buvo nušviesti latvių tautos nepriklausomybės sukūrimo žygiai ir ligšioliniai jos laimėjimai, o taip pat Latvijos santykiai su Lietuva.

Plačiausiai ir turiningiausiai Latvijos nepriklausomybės sukaktis buvo minima Kaune. Išvakarėmis į iškilmes atvyko Latvijos viešųjų reikalų ministras A. Berzinis ir latvių šaulių vadas plk. Praulis. Sukakties dieną Kaunas buvo pasipuošęs lietuvių ir latvių tautinėmis vėliavomis. Kai kurių įmonių vitrinose buvo padabintos Latvijos Prezidento K. Ulmanio atvaizdu ir latvių tautinėmis spalvomis. Iš ryto Latvijos nepriklausomybės intencija evangelikų bažnyčioje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos, kuriose dalyvavo krašto apsaugos ministro pareigas einąs kariuomenės vadas

b. gen. St. Raštikis, vidaus reikalų ministras plk. S. Leonas, Latvijos viešųjų reikalų ministras A. Berzinis ir kiti žymūs valdžios bei visuomenės atstovai. Lygiai 12 val. Latvijos pasiuntinybėn atsilankė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė ir visuomenės atstovai, kurie sukakties proga Latvijos valstybei, latvių tautai ir valstybės vadovybei perdavė Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos nuoširdžiausius sveikinimus. Pavaikare Latvijos viešųjų reikalų ministras ir latvių šaulių vadas Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje pagerbė žuvusius dėl Lietuvos laisvės ir ant Nežinomojo Kareivio kapo padėjo vainiką.

Netrukus Latvijos nepriklausomybės sukakties turiningas minėjimas įvyko Vytauto Didžiojo universitete. Čia atsilankė universiteto rektorius prof. M. Roemeris, svečiai iš Latvijos, lietuvių-latvių vienybės draugijos atsovai, profesoriai ir studentai. Iškilmingame posėdyje kalbas pasak rektorius prof. M. Roemeris, Latvijos ministras A. Berzinis, Latvijos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Kaune L. Seja ir stu-

d) Geri privažiavimo keliai — nes įrankiai svorio po 4 tonas, traukiami auto traukos, prie slidžių, šlapių molėtų kelių turi progos įklimpti ar nuslysti.

e) Geros maskavimo - pasislėpimo sąlygos dienos metu (artimi vienkiemiai, krūmuotos vietos, miškas).

Šviesosvaidžių bendradarbiavimą su zenitine artilerija vaizdžiai parodo brėžinėlis 2, paimtas iš šių dienų vokiečių priešlėktuvinės literatūros.

Joje užbrūkšniuota atskirų garsiagaudžių skyriaus įrankių darbo laikas, ir priešlėktuvinių pabūklų pasirošimo ir veikimo ruožai.

Tarp punktų C ir B — vadinamas klausymo laikas, tai laikas, kuris trunka nuo pirmojo sugavimo lėktuvo triukšmo — garso, ligi pirmo tikrosios pakilos ir krypties apskaičiavimo. Tarp C ir D — ieškojimo lai-

kas — nuo pirmo uždegimo šviesosvaidžio iki sugavimo lėktuvo šviesosvaidžio spinduly. Tarp D ir E — ugnies parengimo laikas — nuo šviesosvaidžio apšvietimo lėktuvo iki pirmo šūvio. Tarp E ir F — ugnies ruožas (zona), tas ruožas, kuriame lėktuvas gali būti numuštas. Tarp F ir toliau — tasai ruožas, kuriame bombos turi būti numestos, kad pataikytų į taikinį. Šią zoną — ruožą apskaičiuoja priešlėktuvininkai specialia lentele. Imant lėktuvo greitį 300 km per val., pagal lentelę galima paskaičiuoti, kiek laiko trunka, kuris laikotarpis. Laikotarpiai BC ir CD — apie 1 minutę (po ½ minutės kiekvienas), laikotarpis DE — ½ min. EF — apie 1 min. Lėktuvo greičiui esant mažesniai, laikotarpiai, aišku, didėja.

(Bus daugiau)

I. R.

dentijos atstovai. Tose kalbose buvo pabrėžta reikšmė, kurią turi Baltijos tautų glaudus bendradarbiavimas. Kartu čia buvo iškeltas jau gana žymus ir nuolatos vis dar labiau bręstas lietuvių ir latvių tarpusavio susipratimas ir jausmų tyrumas, kuris viešai pareiškiamas įvairiomis progomis, o ypač minint vieni kitų nepriklausomybės sukaktis. Todėl visi ir linkėjo, kad Baltijos tautos visados valdytų vieningumo, draugingumo, broliškumo ir pasitikėjimo jausmai, drauge atmenant, jog mūsų visas geriausias jėgas reikia skirti savo Tėvynai, nes yra daug gražių, didelių ir turtingų valstybių, tačiau Tėvynė tėra tik viena, todėl jai reikia dirbti visu savo širdies karštumu, o tada šioje žemėje bus atlikta tiesioginė žmogaus pareiga.

Universiteto rektoriaus ir latvių viešųjų reikalų ministro kalbos buvo palydėtos Lietuvos ir Latvijos himnais. Iškilmingas aktas baigėsi latvių tautos dainų bei muzikos koncertu, kurį atliko Latvijos valstybės operos ir konservatorijos menininkai. Šiuo aktu mūsų studentija gražiai pagerbė brolių tautos nepriklausomybės sukaktį.

Vakare sukakčiai paminėti iškilmingas aktas įvyko Karinentų Ramovėje. Į aktą atsilankė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministras pirmininkas V. Mironas, Seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė, svečiai iš Latvijos, diplomatai, karininkai, visuomenės veikėjai. Vidaus reikalų ministras plk. S. Leonas savo kalboje perdavė mūsų vyriausybės ir tautos sveikinimus Latvijai. Paskui jis pabrėžė, jog su pasitenkinimu galima konstatuoti, kad Lietuvos santykiai su Latvija, tiek tiesioginiai, tiek Baltijos santarvės rėmuose, nuolatos plečiasi. Ypač šiais metais Baltijos valstybės yra padariusios svarbių nutarimų užsienių politikos srityje, būtent: jos iškelė neutralumo politiką. Toji politika turės svarios reikšmės visiems trims kraštams, tiesiant kelius į tarptautinį bendradarbiavimą. Ministras pasidžiaugė didžiais Latvijos laimėjimais visose gyvenimo srityse, iškeldamas latvių tautos energiją ir tvirtą pasiryžimą nugalėti pasitaikančius sunkumus. Tie laimėjimai ypatingai ryškūs yra nuo 1934 metų, kai Latvijos visiems darbams ėmė vadovauti Prezidentas Dr. K. Ulmanis, vyras, kuris jau pirmaisiais latvių tautos laisvės metais ant savo pečių pakėlė sunkiuosius valstybės kūrimo bandymus.

Latvijos viešųjų reikalų ministras A. Berzinis savo kalboje pabrėžė, kad ne tik bendras lietuvių ir latvių kraujas, bet ir bendri likimo keliai jau senovėje jungdavo abi tautas. Abiejų mūsų tautų draugingumas ir ištikimybė, visų trijų Baltijos valstybių tvirtas bendradarbiavimas su kitomis valstybėmis, kurios irgi kovoja už tautų teises ir taiką, yra artimiausi ateities uždaviniai, kurių sėkmingas išsprendimas gali virsti tvirtu pagrindu tiek atskiros tautos, tiek lygiai ir visos žmonijos gerovei. Kurdama ir stiprinama savo valstybę, latvių tauta visados su džiaugsmu sutikdavo kiekvieną laimėjimą mūsų draugiškose kaimynų šalyse, kartu suprasdama, kad stiprūs, taikingi kaimynai yra daug naudingesni ir geresni už taiką negerbiančius kaimynus. Šia proga ministras patikino, kad latvių tauta visados džiaugsmingai seka lietuvių tautos ir valstybės didžiuosius laimėjimus, kurie ypatingai kūrybingi ir žymūs tapo po to, kai Lietuvos valstybės priešakiniojo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, kuriam šiomis

dienomis lietuvių tauta iš naujo pareiškė savo nedalomą pasitikėjimą. — Gražūs pastatai jūsų miestuose, erdvūs mokyklų ir visuomeninių įstaigų rūmai svečiui rodo, kad darbšti lietuvių tauta stato atgijusios Lietuvos darbui ir dvasiai tinkančius rūmus, kuriuose pasireiškia ne tik pačių statytojų skonis, bet ir tolimesni tautos tikslai, nes gerai padarytas darbas gyvena ilgiau už tuos, kurie darbą atliko, ir naujo darbo vykdytojams padeda jų darbą tęsti toliau. Bet tie laimėjimai taip pat yra liūdininkai to, kad tauta su aktingu noru gyventi ir su kilnia praeitimi gali žengti savo laimėjimuose tikrai pirmyn, bet niekad atgal — baigė savo kalbą ministras A. Berzinis.

Gražų sveikinimo žodį tarė ir Latvijos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotas ministras L. Seja, kuris, be kita ko, pažymėjo, kad Baltijos valstybių nepriklausomybės dvidešimtmečio jubiliejai rodo šių tautų likimo ir darbo bendrumą.

Iškilmingas aktas buvo baigtas latvių tautinės muzikos ir dainų koncertu, kurio programą išpildė Latvijos menininkai: doc. A. Žilinskis, E. Mikelsons, A. Pulcinš-Karps ir A. Liberts-Rebane.

Latvijos nepriklausomybės 20 metų sukaktis šiais metais buvo plačiai minima kariuomenės dalyse, mokyklose, organizacijų būstinėse, valstybės radiofone, teatre ir spaudoje. Visur čia buvo iškelti Latvijos laimėjimai ir broliškai tautai ir valstybei pareikšti nuoširdžiausi sveikinimai bei linkėjimai. Šios sukakties proga Latvijos Valstybės Prezidentas visą eilę aukštų Lietuvos valdžios, kariuomenės ir visuomenės pareigūnų apdovanojo latvių ordinais.

Latvijos viešųjų reikalų ministras A. Berzinis, prieš išvykdamas į Rygą, buvo priėmęs Kauno spaudos atstovus, kuriuos painformavo apie Latvijos kultūrinis, ekonominius ir socialinius laimėjimus, kartu pabrėždamas savo didelį pasitenkinimą viešnagė mūsų krašte ir padėkodamas Lietuvos visuomenei ir spaudai, kad jos vertingai ir turiningai prisidėjo prie latvių valstybės ir tautos didžiosios sukakties paminėjimo.

MŪSŲ TALKA

GAUTA NAUJŲ 1939 M. „KARIO“ PRENUMERATŲ IŠ ŠIŲ TALKININKŲ:

1 inžinerijos bataliono psk. JULIAUS TIMINSKO — 103 pren.

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės j. psk. ANTONO PALIUKAIČIO — 21 pren.

Vieno „Kario“ platintojo žodis

Šiuo metu tarnauju kariuomenėje, už tai esu „Kario“ skaitytojas, kaip karys. Bet budamas dar civiliniame gyvenime, buvau nuolatinis „Kario“ skaitytojas ir jį laikiau draugu, kaip jis mane aplankydavo vienišomis valandomis.

Kai dabar tarnaudamas kariuomenėje gaunu atostogų, tai parvažiuoju namo iš namiškių gaunu padėką už „Kari“, kuris juos lanko visus 38-tus metus kiekvieną savaitę. Nesutė gį visuomet pabuikuoja į kairįjį skruostą, sakydama: „čia už „Kari““.

Taip pat prašau Gerb. „Kario“ vadovybę siuntinėti „Kari“ visus 1939 metus, nes paleistas atsargon dar labiau jį pamėgsiu, ir jį skaitydamas visuomet mintimis gyvensiu su kariais, kurie buvo mano draugai.

Taip pat prašau Tamstų neatsisakyti siuntinėti „Kari“ 1939 metais mano jaunesnių karo tarnybos draugų namiškiams, kurių sąrašą prie šio pridėdu.

Su pagarba

J. P-tis

Šaukimo draugystė

Mudu su Petraičiu buvome net ir labai artimi kaimynai: mūsų lovų galvūgaliai rėmėsi kitas į kitą. Bet labai ilgai vienas apie kitą mudu tik tiek žinojome, kiek skyrininkas pasakydavo. Nenoriu girtis, tačiau, norėdamas būti teisingas, turiu pasakyti, kad aš apie Petraitį daugiau girdėdavau iš skyrininko, negu Petraitis apie mane. Būdavo kiekvieną rytą mano kaimyną skyrininkas sutikdavo tokiais griežtais žodžiais:

— Eilini Petrait! Ar, iš tikrųjų, pats niekada neįšmoksi susitvarkyti?! Ir vėl palovis neiššluotas, antklodė neįtempta, spintelėje trupinių pilna! O šautuvas koks! Ar matai koks?! Sakyk, kada pats susitvarkysi, a?! Gal vėl nori, kad kuopos vadui praneščiau?!

Į tuos visus perpykusio skyrininko šauksmus mano kaimynas nieko neatsakydavo. Tylėjo, kaip žemė. Nei save teisinti, nei gintis Petraitis niekada nemėgino. Gal dėl tokio jo atkaklaus tylėjimo skyrininko širdis perpykdavo ir jis imdavo geruoju įkalbėti Petraitį pasitaisyti. Bet ir gerumu mokomas mano kaimynas vis ėjo sena vaga. Kiek kartų jis gavo be eilės už įvairiausių smulkius apsilėidimus ir kiek atstovėjo valandų su šautuvu už visokios rūšies tinginiavimą — būtų sunku ir suskaityti. Žodžiu, daug. Labai daug. O juk pabaudos nėra slaptas dalykas kuopoje. Apie visus eilinio Petraičio nusikaltimus žinojo ne tik visas skyrius, bet ir kuopa. Dėl to retai kuris kuopos kareivių Petraitį šaukdavo vardu ar pavarde. Visi jį ujo, juokėsi, tyčiojosi ir įvairiai pravardžiavo.

- Ei, simuliante! — šaukdavo vieni.
- Simuliantų karaliau! — tardavo kiti.
- Valandų stovėtojau!
- Dulkių karaliau!
- Amžinasis bakų plovike!
- Šautuvo rūdytojau!...

Petraitis į visus panašius pravardžiavimus nieko neatsakydavo. Tylėjo dantis sukandęs ir aš esu matęs, kaip jis kentė tuos paniekimus. Ir niekaip negalėjau suprasti, kodėl Petraitis nepasitaiso. Juk nieko

nėra paprastesnio, kaip išvalyti palovis, įtempti antklodė, išgrandyti visus šautuvo užkampius ir išlyginus už diržo susimetusias raukšles, kiekvieną rytą be baimės stoti apžiūron. Bet Petraitis niekaip negalėjo susitvarkyti. Pas jį viskas buvo daroma apgraibomis, paviršutiniškai — pusiau. Ir skyrininkui buvo neįmanoma susivaldyti nesibarus. Jo pyktis buvo pilnai suprantama, dar tuo labiau, kad mūsų skyrius šiaipjau buvo vienas pavyzdgingiausių visoje kuopoje. Jei ne Petraitis, tai galima drąsiai sakyti, kad rytiniai patikrinimai mūsų skyriuje būtų praėję be jokių pastabų, nes visi kiti stengėmės viską padaryti kaip reikia.

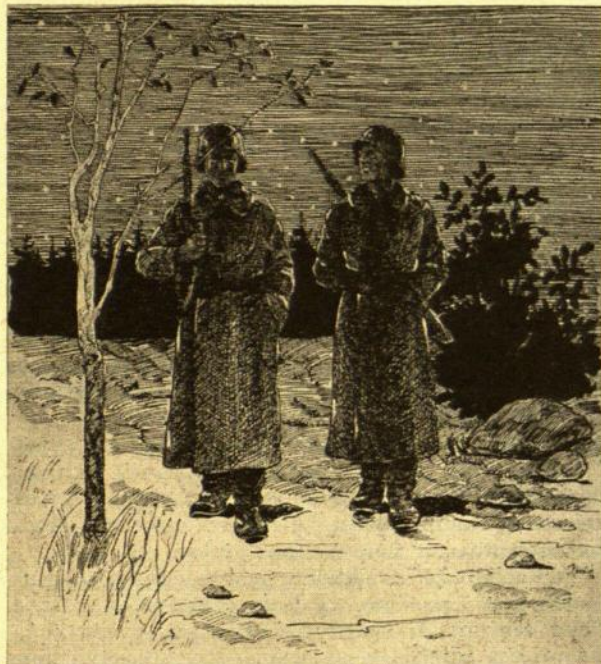
Taigi, mano žinios apie kaimyną buvo labai blogos. Ilgą laiką daugiau apie jį ir nesistengiau sužinoti. Viena dėl to, kad Petraitis buvo paniuręs, užsidaręs ir nekaltus, o antra dar ir dėl to, kad man, kaip ir kitiems mano draugams, toks simuliantas buvo tiesiog šlykštus.

Vieną kartą mane su Petraičiu paskyrė naktiniais patruliais. Mane vyresniuoju. Viršininkas išaiškino uždavinį ir mudu išėjome patruliuoti. Laiko turėjome daug, o jis bėgo labai palengva. Mūsų patruliuojamasis rajonas ramiai skendėjo žvaigždėtos nakties prieglobstyje ir man atrodė, kad šiuo laiku mūsų pareigos yra labai lengvos — nesudrumsti tos ramybės. Užtat dėliojome koją už kojos nesukubėdami ir vienodai. Retkarčiais stabtelėdavome, gal ne tiek pailsėti, kiek pasiklausyti įmigusių žemės širdies plakimo, apmesti kareivio žvilgsniu mirgančių žvaigždžių karalystę, patraukti į plaučius iš dangaus nakties tyloje gaudžiančių miškų sruvenančio oro ir vėl eiti toliau. Ir eidavome, ir vėl sustodavome. Ir juo dažniau mes traukėme į savo tos ramios, vienintelės mūsų trumpame gyvenime nakties orą, tuo daugiau mūsų širdyse tvinko paslapčių, prisiminimų. Nejučiomis aš lyg ir užmiršau, kad patruliuoju su visos kuopos nemėgiamu simuliantu. Tokią naktį pasaulis užburia žmogų. Darosi krūtinėje lengva. Rodos, taip mažai trūksta, kad galėtumei kilti aukštyn aukštyn iki pat žvaigždžių. Kilti ir sutirpti toje begalinėje Visatos Didybėje.

Vienas mūsų ėmė pasakoti kažin kokią nuostabą atsitikimą, panašų į burtą. Po to mūsų liežuviai pasidarė nebesuvaldomi ir mes ėmėme kitas kitam pasakoti tokius išpūdžius ir išgyvenimus, kurie retai kam svetimam pasakojami. Tiesa, aš daugiau klausiaus, negu kalbėjau. O klausytis man buvo ko, nes Petraitis pasakojo tai, ko jis niekam ir niekada nepasakojo. Jis man papasakojo giliausiai susijaudinęs, vos sulaikydamas ašaras ir aš ėmiau suprasti kodėl Petraitis yra toks, o ne kitoks. Štai jo paties žodžiai, kuriuos jis tą naktį man po žvaigždėtais dangaus skliautais patikėjo, kaip paslaptį:

— Mane visi bara, manęs niekas nesigaili ir aš niekam nereikalingas. Bet ir man niekas nereikalingas.

Jei ne mano sena motina — seniai manęs jau nebebūtų. Bet ką, pagaliau, ir toji mano motina. Ji **116** dar tris sūnus ir keturias dukteris. Yra kam rūpintis jos senatvę ir be manęs. Tik vis dar kažin kaip gaila. Vis motina. Anais metais, kai mano gyvenimas pasidarė panašus į pakiemių šuns gyvenimą ir kai proto netekęs buvau becinąs atkeršyti tai, kuri mane apgavo ir išjuokė — sena mano motina sulaikė, perkalbėjo

mane. O man ir dabar rodosi, kad aš būčiau daug laimingesnis, jei manęs visiškai nebūtų. Viskas gyvenime taip sunku. O čia dar kasdien esi ujamas, kaip paskutinis šuo. Argi ne taip? Visa kuopa rodo į mane pirštais, skyrininkas nebeišmano kur mane dėti ir kaip bausti. Ir kam man visa tai kentėti? Kuriam velniui reikalingas mano gyvenimas, jei nei man pačiam, nei kitiems iš to nėra jokio malonumo. Taip. Suprantu gyventi tada, jei anos mėlynos akys būtų likusios man amžinai ištikimos, jei jos ir šiandien ilgesio pilnos žvelgtų į tas tolas, iš kurių turėsiu grįžti karinę prievolę atlikęs. Tada suprantu, kad būtų verta stengtis, kurti, gyventi, o dabar...

Petraitis pasakojo tyliai, užsimiršdamas. Stengiausi netrukdyti jam nė vienu žodžiu. Norėjau leisti tam visų nemėgiamam kareiviui išsipasakoti. Žinojau, kad jei jis galės atvirai viską išpasakoti, tai vien dėl to jo likimas turės palengvėti. Ir Petraitis pasakojo daug ir visą savo gyvenimo istoriją. Pradėjęs nuo to, kad jam gyvenimas dėl nelaimingos meilės yra nepakenčiamas, kad nematydamas kitos išeities, kaip nusižudyti, jis negali savęs priversti stengtis gerai atlikti savo pareigas, jis ėmė kuo smulkiausiai pasakoti kur ir kokiose sąlygose jis augo, pasakojo apie jį apvylusios mergaitės neapsakomą grožį, apie laimingas valandas, praleistas su ja, apie auksines svajones ir tada skausmų nepažįstantį gyvenimą.

Paskui Petraitis nutilo. Tylėdami ėjome ir mūsų batai už mus šnekėjo tarpusavyje, pratešdami Petraičio gyvenimo istoriją. Tylėdamas pergaltavau visus savo draugo žodžius, stengiausi suprasti juos, norėjau įsijausti į Petraičio gyvenimą. Ir juo daugiau galvojau, tuo aiškiau ėmiau suprasti, kad tokia sielos būklė yra savos rūšies liga. Tą ligą reikia gydyti kitokiais

vaistas, o ne barimais ir ne bausmėmis. Reikia kuo veikiausiai koku nors būdu įtikinti tą dvasios ligonį, kad gyvenimas yra daug vertesnis už pačią gražiausią ir protingiausią mergaitę. Reikia jis įtikinti, kad nėra verta tikros meilės tokia moteris, kuri vieną mylėdama ir jam atsiduodama, tuo pačiu laiku audžia planus, kaip pavilioti kitą. Visa tai man buvo aišku ir dar aiškiau darėsi, kad Petraitis nėra koks simuliantas, kaip visa kuopa jį vadino, o tik labai nelaimingas vyras. Jis buvo dar nelaimingesnis dėl to, kad pats niekaip nesugebėjo atsikratyti, išsivaduoti iš jį apėmusio košmaro ir per savo ligotumą nebematė tikrojo gyvenimo grožio.

Baigėsi mūsų patruliavimas, baigėsi ir ta nuostabi graži naktis, tik nesibaigė mano ir Petraičio tą naktį taip netikėtai užgimusi draugystė. Taip — tikra draugystė. Iš paniurusio kaimyno Petraitis mano širdžiai liko artimiausias draugas visoje kuopoje. Keistas dalykas atsitiko. Kai mes grįžome iš patrulių, mes nežadėjome kits kitam nieko. Tarsi nieko tarp mudvių nebūtų įvykę. O tačiau nuo tos dienos mūsų santykiai pasikeitė, kaip kirviu kirsti. Kiekvienas Petraičio nepasisekimas buvo man skaudus. Jam visiškai nežinant, stengiausi kiek galėdamas jam padėti: slapta išvalydavau jo ginklus, peržiūrėdavau spintelę, padėdavau išlyginti antklodę ir draugiškai paprašydavau jį tinkamai apsijuosti. Pastabos ir pabaudos greitai ėmė mažėti. Petraitis budo, kėlėsi savo dvasioje. Bevykstančią permainą pastebėjo budri skyrininko akis ir tiriamai pažvelgė pradžioje į Petraitį, o paskui ir į mane. Pastebėjęs kartą mane taisant Petraičio lovą, skyrininkas piktai tarė:

— Ar pats tarnas koks! Pats Petraitis turi savo daiktus susitvarkyti!

Petraitis skyrininko man pasakytą pastabą girdėjo. Ir šį kartą pasakymas „pats turi susitvarkyti“ davė laukiamų vaisių — Petraitis ėmė drausti man padėti tokiose smulkmenose. Užtat jis taip viską atlikdavo, kad man tikrai nebetekdavo jam padėti. Taip diena iš dienos kiekvienas darbelis buvo atliekamas kuo sąžiningiausiai, kol, pagaliau, prie tokio atlikimo Petraitis lygiai įprato, kaip ir visi kiti kareiviai. Petraityje kilo didelis perversmas — prisikėlimas iš susnūdimo ir apatijos. Tokia draugo permaina veikė ir mane. Norėjau visas savo jėgas sukaupti vien tik tarnybiniams reikalams, tarnybinėms pareigoms ir karo mokslui, kad galėčiau būti tikrai vertas sekti, kad būčiau pavyzdys Petraičiui.

Mano džiaugsmas draugo sveikimu didėjo. Diena iš dienos jis buvo linksmesnis, judresnis, pilnesnis gyvumo ir aš mačiau, kad jis jau toli nuo minties apie savižudybę. Ėmė užmiršti jį apvylusią mergą. Rado geresnę, ištikimesnę mylimąją. Ir ne kitas, o eilinis Petraitis kartą man pasakė šiuos teisingus žodžius:

— Laimingas yra tas, kurs iš visos širdies stengiasi atlikti kuo geriausiai jam pavestą darbą.

Mūsų kuopoje dėl staigaus Petraičio pasikeitimo buvo didelis nustebimas. Jei kas jį paklausdavo, kodėl jis anksčiau buvo kitoks, atsakydavo:

— Kvailas buvau.

Ir kaip dažnai žmogus nesupranta, kad jo laimė yra jo paties rankose. Kaip dažnai žmogus nedrįsta su geru draugu apsvarstyti savo nelaimės ir nenori suprasti, kad jis turi savyje jėgų tris šimtus tokių nelaimių paleisti vėjais ir geru ūpu žengti prie laimėjimų. Tokios mintys sukyla manėje, kai aš prisimenu savo linksmąjį kaimyną — eilinį Petraitį.

NAUSIEJI VYRAI

Geriau kovos lauke žūti, negu patekti į nelaisvę

Atsargos viršila Juozas Tulauskas gimė 1897 m. spalio 10 d. Veiverių valsč., Padrėčių km.

Surinkęs devynis, kaip ir jis pats, jaunos vyrus, 1919 m. sausio 10 d. atvyksta su jais į 2 pėst. pulką. Po trijų dienų jie gauna karines kepures, o visa kita dėvi sava, su kokiais drabužiais buvo atvykę. Jau buvę gerokai padėvėti Juozo Tulausko pusbačiai, po savaitės visiškai suplyšta. O šaltis smarkus. Gavęs tris dienas atostogų, skuba namo. —

Dėl batų, tai aš visai nevažiuočiau, — sako J. Tulauskas, — man ir su kiaurais nešalta, bet aš manau žūt būt šautuvą įsigyti. — Ir tikrai sugrįžta po atostogų ne tik su sveikais batais, bet ir su vokišku šautuvu, kurį išsitraukęs iš po sermėgos skverno iškilmingai taria: — Dabar, drauguži, trauksime į frontą!

Netrukus pastoja į 2 p. pulko mokomąją kuopą A. Panemunėje. Ją gerai baigia. Netrukus perkelia jį į 6 kuopą. Tačiau šioje kuopoje neranda nė vieno kareivio. Karininkas Zubrys ir j. psk. Tulauskas 6 kuopos pirmtakai. Neilgai tenka būti vienvėje. Pradedą atvykti naujokų, kuriuos karininkas Zubrys ir j. psk. Tulauskas moko apie 3 savaites. Po kiek laiko bataliono vadas tikrina kareivių mokymą. Pasirodo, kad 6 kuopa gerai parengta kautynėms. Vyrai žvalūs ir puikiausiai nusiteikę. Kuopa tuojau išvyksta į Kėdainius. Iš ten į Panevėžį prieš bolševikus.

1919 m. pavasarį 2 pėst. pulko 6 kuopa pasiekia Panevėžį, kur ir pernakuoja. Iš čia pradeda žygiuoti Daugpilio kryptimi. Pasiekę miškelį susitvarko. Už 2 km Rudilių kaime bolševikai. Kuopa su pirmuoju kovos entuziazmu pradeda puolimą. Ir psk. J. Tulauskas su būriu slenka grioviu bolševikams į dešinią sparną. Apie pusę valandos vyrai atsargiai šliaužia pirmyn. Ir priešai ir savieji tyli. Nei šūvio, nei garso. Tyla ir drėgnas pavasario rytas slegia vyrus. Staiga bolševikų kulkosvaidis spiauna keletą serijų. Sužeidžia kareivį Valaitį. Jis be balso sukniumba ant šautuvo. J. psk. J. Tulauskas suteikia jam pirmąją pagalbą ir pasiunčia su sanitarais į užpakalį. Tačiau kareivis Valaitis, nežiūrint rūpestingos globos, mirė. Paveikti ugnies, vyrai prisiplaka prie žemės. Pradedą veikti abiejų pusių ginklai. Mūsiškiai vienas po kito pakilę bėga pirmyn, griūna ir vėl bėga. Po to puola. Kulkosvaidžiai klega ir kvatojasi be perstojo. Du būriai puola iš priekio, o vienas iš sparno. J. psk. J. Tulauskas ir eil.

2 p. pulko
vrš. J. Tulauskas

Simakonis su kulkosvaidžiu užima poziciją prie krūmelių. Iš čia paleidžia kulkosvaidį. Priešo ginklai taip pat nesnaudžia. Gulintis prie kulkosvaidžio (šalia j. psk. J. Tulausko) eil. Simakonis sudejuoja. Tulauskas pažvelgia į draugą. Jo galva paplūdusi kraujuose. Sužeistajam bekeliant nuo žemės galvą, priešų kulka antrą kartą pataiko tiesiai į kaktą. Zvimbiant kulkomis ir tratant kulkosvaidžiams, eil. Simokonis miršta dėl Tėvynės laisvės. J. psk. J. Tulauskas šaudo iš kulkosvaidžio kiek tik jo jėgos leidžia. Netoli vėl vienas sudejuoja, kovoja su mirtimi. Reginio baisumas pradeda jaudinti gyvuosius. Puolimas silpnėja. Staiga iš griovio puola pirmyn karininkas Zubrys, šaukdamas: „Vyrai, kas su manimi, pirmyn!“ Pirmas pašoka j. psk. J. Tulauskas, jį paseka ir kiti. Puolimas vėl tęsiasi. Po dviejų su viršum valandų smarkių kautynių mūsiškiai užima Rudilių kaimą. Jiems tenka keletas priešų paliktų šautuvų ir šiaip įvairaus grobio.

6 kuopa, užėmusi Rudilių kaimą, išsikasa apkasus. Laukia priešų puolimo. Tačiau priešas delsia. Tyla. Nieko negirdėti ir nematyti. Mūsiškiai gauna žinią, kad priešas supa iš visų pusių. Žiniai pasitvirtinus, kuopa pradeda trauktis. Bolševikai iš dešinės ir kairės pusės ėmę šaudyti, sužeidžia kelis mūsų kareivius. Visiems pasitraukus, nors kulkos dar zvimbt zvimbia, j. psk. J. Tulauskas ir sanitaras Vaidelys pasilikę gelbsti sužeistuosius. Nepaisydami gresiančios mirties, visus sužeistuosius surenka ir pristato saviškiams. Juodviejų dėka į priešų rankas nepateko nė vienas.

Kuopa, pasitraukusi iš Rudilių kaimo, apsistoja tame pačiame miške, kuriame buvo prieš kaimo užėmimą. Rudilių kaimas vėl atiteko priešams. Diena bangiasi. Saulė dingsta kažin kur toli už miško tarp sunkių ir pilkų, kaip švinas, debesų. Paslapčiomis atžygiuoja naktis. Visai sutemus, kuopos vadas išsiunčia į kaimą 4 žvalgus: Venckūną, Blinstrubį ir kitus. Vyresniuoju buvo Venckūnas. Žvalgams prislinkus visai arti priešų apkasų, vienas visai netikėtai patenka į priešų rankas. Tačiau, grįžusieji parneša kuo puikiausių žinių. Anksti rytą ateina mūsiškiams į pagalbą 5 kuopa. Bet bolševikai užuodę mūsiškių stipresnes jėgas, pradeda be kautynių bėgti iš kaimo.

Mūsų kariuomenė žygiuoja Daugpilio link. Prieš niekur nesutinka. Pasiekia Apeikiškio dvarą. Šiose apylinkėse dar maišosi bolševikų dalių. Mūsų vyrams čia apsistojus, kurį laiką tenka tęsti žvalgybą ir net susiremti su smulkiais priešų daliniais.

Bolševikai susigrūdžia Altgründvaldo dvare. Neatsilikdami mūsiškiai pasiekia ribą, kur susiglaudžia Lietuvos ir Latvijos žemės. Kuopa, sustojusi 2—3 km nuo dvaro, apsikasa. Priešas pradeda pulti. Ištiesą naktį trata kulkosvaidžiai ir poška šautuvai. Ir vieni ir kiti nė žingsnelio pirmyn nei atgal. Naktis pračina tarp gyvybės ir mirties. Mūsų vyrai, vietinio psk. Pučinsko vadovaujami, visą naktį žvalgo. Sėkmingai su-

renka žinias apie priešą ugniavietes. Ryto metą kartu su saule mūsiškiai puola dvare įsistiprinusį priešą ir jį iš ten išgrūdžia.

Priešas, mūsų kariuomenės vejamas, susilaiko Rautenzės dvare. Mūsiškiai beveik kaktomis susimuša su bolševikais. Puola ir vieni ir kiti. Apie šias kautynes J. Tulauskas štai kaip nupasakoja: — Bolševikai, bėgę kiek tik kojos neša, staiga prie Rautenzės dvaro atsisuka ir ima mus pulti. Pasirodo, kad pačiame dvare ar kiek toliau buvo ir jų artilerija, nes pro mūsų galvas ima kauti jų sviediniai. Mes trumpą laiką ginamės, nes pradėjus veikti jų artilerijai, vietoje gulėti darosi labai pavojinga ir nenorėdami veltui žūti, pradėdame judėti į priešą. Aš su būriu prislenku prie kelio ir užimu ten pat esančią aukštumėlę. Priešo ugnis baisi. Pasikeliu kiek apsidairyti. Žiūriu, priešą grandinės artėja. Nieko nelaukdamas, komanduoju būrio žmonėms taikikli ir — tanki ugnis į priešą šaulius. Priešą priplakame prie žemės. Minutėi apsilpsta ir jo ugnis. Jis — nebe puola. Aš vėl pasikeliu apsidairyti. Staiga kažin kas lyg ir sužnyba man kairę ranką. Savisaugos instinkto paragintas pargriūnu. Išleidžiu keletą šovinių. Netikėtai atsiradęs prie manęs karininkas Gincas sako: — Juk tu kruvinas, jei gali, šliaužk į uždangą. Tikrai visa kairė ranka, drabužiai ir net šautuvas aptiškęs krauju. Paskubomis karininkas apriša mano ranką. Mane nuveža į Aleksandrovėlę. Po valandėlės čia pat atveža nukautą mūsų karininką Sinicką. Pamatęs savo kuopos nukautą karininką, apsilpau. Ką su manimi darė — neatsimenu, tik pasijuntu esąs ligoninėje. Kaip pasibaigė kautynės, tiksliai negaliu pasakyti. Kiti sužeistieji, vėliau atvežti į ligoninę, pasakojo, kad priešas dideliais nuostoliais buvo išmuštas iš Rautenzės dvaro. Be to, priešai dar buvo sumušti Milgdvos kaime už Rautenzės dvaro.

J. Tulauskas gydosi ligoninėje apie pusantro mėnesio. Pasveikęs atvyksta į dalį. Kuopą randa Latvijos teritorijoje. Čia pabuvus keletą dienų, persikelia į bermontininkų frontą. Kuopa užima poziciją Velžių ir Karčiamų km. rajone. Išsikasa apkasus. Kurį laiką stovi ramūs. Gavus žinią, kuopa puola iš šiaurės pusės Radviliškį. Vos pradėjus mūsiškiams daryti perbėgimus, J. Tulauską vėl sužeidžia. Bet jis, persirišęs žaizdą, dalyvauja puolime ir kartu su visais įžengia į Radviliškį. Paėmus Radviliškį, jis kaip sužeistas, lieka tvarkyti paliktą priešą karinį turta.

Rudenį, gavęs viršilos laipsnį, J. Tulauskas perkeliamas į lenkų frontą. Ties Seinais ir Beržininkais dalyvauja keliose kautynėse su lenkais. Vienose kautynėse patenka į lenkų nelaisvę ir viršila J. Tulauskas. Lenkai mūsiškius nuvaro Galicijon — į Vadovicos mieste buvusią belaisvių stovyklą. —

— Čia mes tiek moralinių ir fizinių skausmų iškentėme, — sako vrs. J. Tulauskas, — kad net dabar kraujas užverda tai prisiminus. Mus siuntinėjo be poilsio prie sunkiausių darbų, o valgyti visai menkai te duodavo. Išivaizduokite sau, kaip mes kentėme badą, kad net dumble sumintas žoles išsikrapštę suvalgydavome. Stovykloje kasdien mirdavo iš bado po kelis žmones. O kiek šiaip smūgių, keiksmų ir spardymų tekdavo nukentėti. Pats savo akimis mačiau, kaip mirštamai lenkai primušė mūsų psk. Paltanavičių vien tik už tai, kad varomas iš darbų į stovyklą buvo įsidėjęs į

kišenę kelias žalias bulves. Psk. Paltanavičius stovyklos barake po kelių valandų mirė. Geriau kovos lauke žūti, negu patekti priešams į nelaisvę, — baigė J. Tulauskas savo pasakojimą. Vrs. J. Tulauskui pabuvus nelaisvėje per 2 mėnesius, pasiseka iš ten pabėgti. Jis atvyksta į savo dalį, kurią randa Utenos aps. viename kaime. 1921. XII. 1 d. J. Tulauskas išėjo į atsargą.

Dabar ats. vrs. J. Tulauskas gyvena Veiverių valsč., Belevičių km., gražiai isikūręs jam duotame 10 ha ūkyje, prie kurio savo darbštumo, tvarkingumo ir taupumo dėka yra dar prisipirkęs 20 ha. Ilgą laiką buvo savanorių kūrėjų sąjungos karininko Kuklieriaus Veiverių skyriaus pirmininku, 3 metus buvo Kauno aps. tarybos nariu ir tebėra vietos šaulių būrio tarybos narys. Apdovanotas Vyčio kryžiumi, Savanorių Kūrėjų ir Nepriklausomybės medaliais

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie vrs. Juozą Tulauską: „1919 m. gegužės 28 d. kautynėse ties Rudile, kada kuopai buvo įsakyta trauktis atgal, nepaliko sunkiai sužeisto savo draugo. Nežiūrėdamas į priešą spaudimą, pats vienas pasiliko prie sužeistojo ir pasišaukė sanitarą. Vrs. Tulausko dėka mirštamai sužeistas kareivis buvo paimtas. Taip pat pasižymėjo dideliu narsumu 1919 m. birželio 15 d. Gavęs įsakymą eiti į pagalbą Melgėdžiuose apsuptiems kareiviams, Tulauskas 2 minutėm aplenkęs kitus karius, sukėlė jų dvasią ir, nelaukdamas komandos, pradėjo kirsti iš sparno į besiantinantį priešą. Priešas buvo atmuštas.“

Šiame aprašyme minimas psk. Ignas Pučinskas, apie kurį buvo rašyta š. m. „Kario“ Nr. 39. Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašome apie jį: „Ties Sasalių ežeru visas mūsiškių būrys daug stipresnio priešą buvo priverstas apsisototi netinkamose pozicijose ir iš trijų pusių apsuptas miške, Ign. Pučinskas, visą laiką žygiavęs pirmyn, drąsiai prisitartino prie priešą kulkosvaivėžio ir metė į jį rankinę granatą. Priešui padaręs nuostolių, sukėlė jo eilėse netvarką ir tuo būdu mūsų būrys galėjo pasikelti ir apsisototi tinkamoje vietoje.“

Z. Veliuoniškis

Pietų Amerikos lietuvių kolonijose

(Žiūr. „Kario“ Nr. 46)

Organizacijos. Brazilijos Lietuvių S-ga su A. Majum priešaky yra Sao Paulo lietuviškų mokyklų laikytoja. Ši sąjunga siekia likti visų lietuvių organizacijų s-ga. Šioje s-goje dalyvauja visi mokytojai, mokyklų komiteto tėvų atstovai, sporto s-ga Lithuania ir Lietuvių Moterų d-ja. S-gos organas — savitraštis **Lietuvis**.

Sv. Juozapo lietuvių katalikų bendruomenė su dviem lietuviams kunigais priešaky. Organas — **Šviesa** su **Lietuviu** kiek opozicijoje ir norėtų Lietuvių S-gos reformos.

Jaunimo s-ga **Viltis** dabar susilpnėjusi. Praeity pasizymėjo savo choru ir gerai suruoštais vakarais.

Meno ir muzikos ratelis **Rytas**, kairesnės pakraipos. Organizacija gerai organizuoja vakarus, dalyvavo Lietuvos nepriklausomybės minėjime. Leidžia žurnalą **Rytas**.

Sumaniai veikia ir turi lėšų Brazilijos lietuvių aeroklubas, kuriam vadovauja atvykęs iš Lietuvos lakūnas **Jurevičius**. Klubas statydinasi sklandytuvą, vėliau mano įsigyti lėktuvą. Svajoja apie skridimą Lietuvoson.

Skautų draugovei vadovauja mokytojas **Požera**. Skautų idėja labai populiari. Skautams trūksta uniformų ir instruktorių.

Sporto s-ga Lithuania turi 4 skyrius. Puikiai veikia ir gražiai atstovauja Lietuvos vardą sportininkų tarpe. Autorius matė sportininkų spintą, kurioje yra pasigėrėjimo vertų laimėjimo ženklų.

Moterų draugija turi daug gerų norų ir kiek galėdama veikia. Veikimui sustiprinti trūksta inteligentių.

Sektinį sugyvenimo pavyzdį duoda Beriso Mindaugo vardo katalikų d-ja su 135 nariais, kuriai pirmininkauja p. **Tamuliūnas** ir tautininkų d-ja su 190 narių, kuriai pirmininkauja p. **Dulksnys**. Abi šios draugijos visais tautiniais klausimais eina išvien.

Argentinoje dar yra Lietuvių Karių s-ga **Kęstutis**. Autoriui pasveikino buvęs mūsų ulonų pulko savanoris.

Emigracija ir kolonizacija. Autorius pastebi, kad Lietuvoje kolonizacijos ir emigracijos klausimais turime labai mažai literatūros. Šie taip svarbūs ir opūs klausimai iškeliami tik spaudoje ir tai siauru mastu. Kitos tautos savo išeivių klausimais turi daug vertingos literatūros, tuo tarpu mes, turėdami trečdalį tautos svetur, tais klausimais, atrodo, mažai tesirūpiname.

Emigracijos bei kolonizacijos klausimais autorius tarėsi su ministru p. Aukštuoliu, p. p. konsulais ir su įvairiais vietos visuomenės atstovais. Dėl siuntimo iš Lietuvos svetur naujų emigrantų būrių, buvo įvairių nuomonių. Vienok visi yra vienos nuomonės, kad emigraciją būtina ir tučtuojau reikia tiksliai suorganizuoti tiek Lietuvoje, tiek vietoje — Pietų Amerikoje. Negalima žmones, gabenamus svetur, palikti jų likimui be organizacijų ir mūsų valdžios kontrolės. Išeiviai turėtų

būti parengti būsimojo gyvenimo sąlygoms. Mūsų išeiviai dažnai daug nukenčia dėl to, kad nemoka vietinės kalbos. Vykstantieji į Braziliją turėtų pramokti portugalų, o į kitas Pietų Amerikos valstybes, ispanų kalbos. Pravartu būtų Lietuvoje sudaryti iš parinktų asmenų centrinę emigracijos komitetą, kuris turėtų savo skyrius Pietų Amerikoje. Centras vykstančius tinkamai paruoštų, o skyriai padėtų vietoje.

Pirm negu skatinti emigraciją, reikėtų tinkamai kolonizuoti tuos mūsų išeivius, kurie dabar skursta Pietų Amerikoje. Autoriui neaišku, ar būtų galima suburti susiskaldžiusius negausingas mūsų išeivių inteligentų jėgas, kad ir kolonizacijos reikalui. Autorius mano, kad geriausia būtų viską iš viršaus — per konsulatą.

Ponas konsulas Gaučys laiko labai svarbiu dalyku, kad Kaune būtų paruoštas taisyklingos emigracijos planas, kad mūsų išeivija būtų apsaugota nuo ištautėjimo ir ekonominio skurdo. Pavyzdžiu galėtų būti japonai: jie išgabendami savo žmones, juos iš anksto parengia, o atgabene į Braziliją, apgyvendina nupirktuose žemės plotuose. Čia išeiviai — japonai gauna kvalifikuotus instruktorius, mokytojus ir įvairios medžiaginės paramos. Sao Paulo japonų konsulas turi 4 savo agronomus — instruktorius ir vieną žemės ūkio institutą japonų - ūkininkų vaikams. Tad netenka stebėtis, kad japonai - ūkininkai, valdydami 1,77% dirbamos žemės Sao Paulo estadėje, pagamina 30% visos Sao Paulo produktų gamybos.

Urugvajuje svarbiausia ūkio šaka gyvulininkystė, bet vyriausybė remia ir kitas žemdirbystės šakas derlingiausiuose Rio Negro ir Sorian rajonuose, kur yra geriausias susisiekimas, vienas ha žemės kainuoja nuo 30 iki 60 dolerių. Perkant iš banko, leidžiama išsimokėti iki 30 mt. Paskola apmokama 6%.

Argentinoje klimatinės gyvenimo sąlygos lietuviams yra tinkamos, bet bent lietuvių kolonizacijai labiausiai tinka Brazilija, kur žemė yra keleriopai pigesnė, negu Argentinoje ar Urugvajuje. Brazilija koloni-

Pas Lietuvos įgaliotą ministrą Buenos Aires. Sėdi: vidury — b. gen. Nagius-Nagevičius, jam iš dešinės Latvijos įgaliotas ministras K. Olinš, iš kairės — mūsų ministras J. Aukštuolis. Toliau spaudos ir organizacijų atstovai.

Vyskupo Valančiaus mokykloje
S. Paulo

zacija tiktų geriau dar ir dėl to, kad ten jau ir dabar vyksta spontaniška lietuvių kolonizacija. Yra šimtai lietuvių ūkininkų, iš kurių galima gražiausiai pasimokyti, kaip reikia kurti ūkį Brazilijoje.

Žemės kainos Brazilijoje nevienodos. Jos priklauso nuo žemės rūšies, atstumo nuo geležinkelių ir miestų, vietos ir kitų sąlygų. Vidutiniška žemės kaina nuo 20 iki 100 lt. už ha.

Išvados. Aplamai, lietuvių kolonizacijos klausimas yra pribrendęs ir neatidėliotinas. Svarbesnė iniciatyva ir didesni kapitalai turėtų ateiti iš Lietuvos. Be paramos iš Lietuvos, kolonizacijos klausimas nebus išspręstas.

Žymi dalis lietuvių išeivių Pietų Amerikoje, kurie dirba miestuose arba svetimtaučių ūkiuose, skursta. Jeigu tiek dirbti Lietuvoje, kiek mūsų išeiviai dirba Pietų Amerikoje, čia pragyvenimas būtų geresnis. Pritardami autorius pasiūlymui, p. ministras Aukštuolis Buenos Airese ir p. konsulas Gaučys Sao Paulo pasižadėjo sudaryti komisijas kolonizacijos klausimu tinkamus projektus paruošti. Vietinė spauda, be krypčių skirtumo, šiam sumanymui pritarė.

Priėmimai ir sutikimai. Autorių su ponia visur gražiai sutiko, priėmė ir palydėjo mūsų atstovybės bei konsulatų nariai ir vietos lietuvių organizacijų atstovai. Štai, pavyzdžiui, iš Lietuvos atvykstančius svečius į Argentinos sostinę, nors buvo jau tamsu ir pūtė šaltas vėjas, uoste sutiko ministras p. Aukštuolis, pirmasis sekretorius p. Blavičėičiūnas, konsulas p. Kučinskas ir beveik visų pakraipų spaudos ir organizacijų atstovai. Autoriaus žmona p. Nagevičienė buvo gausiai apdovanojama gėlėmis. Priėmė pas p. ministrą Aukštuolį dalyvavo ir Latvijos įgaliotas ministras p. K. Olinš.

Autorių su ponia labai gražiai priėmė ir savo automobiliu pavežėjo po miestą ir apylinkes mūsų garbės kosulas p. **Roberto Pietracarpina**. Tokiu pat palankumu autorių sutiko ir p. konsulas Gaučys.

Be jų, autorius su ponia dalyvavo lietuvių organizacijų pobūviuose ir lankėsi, kaip svečias, pas atskirus asmenis. Pažymėtinas emigravusio iš Lietuvos jūrų kapitono Stungevičiaus ir jo sūnaus, jauno, apie 18 mt. amžiaus vaikiną, mūsų garbės konsulo Montevideo sekretoriaus, nuoširdumas, o taip pat gražus priėmimas pas Rimavičių, turtingą Berisso lietuvių.

Tėvyne, Tėvyne... Stebėdamas rimtesnius žmones išeivijų tarpe, kalbėdamasis su jais apie Lietuvą, autorius matė ir jautė gilų savo Tėvynės pasiilgimą, didelį prie jos patraukimą ir... nuliūdimą. Autorius sako: — „Susitinkdamas su mūsų žmonėmis ir kalbėda-

mas su vaikučiais lankomose mokyklose, labai norėdavau jiems ką nors apie Tėvynę pasakyti ir juos paguosti, mėgindavau juos linksmai prakalbinti, pasakyti, kas gera yra Lietuvoje ir kad jie būtinai ją turi pamatyti. Bet, prisipažįstu, tatai man nesisekdavo. Tada jausdavausi, tarytum, ku kaltas, tarytum, pagautas meluojant, nes man buvo aišku, kad daugumas jų niekuomet tos Lietuvos nepamatys ir gal negailestingo likimo yra pasmerkti ją užmiršti ir ištautėti... Širdgėlos jausmas man suspausdavo krūtinę ir tada sunku būdavo veide išlaikyti šypsenos kaukę“...

Tėvynės ilgesio ir noro ką nors apie ją išgirsti pavyzdžiu gali būti mūsų tautietis Štabinskas, gyvenęs už 500 kilometrų nuo Montevideo ir tyčia iš ten atvažiavęs, kai sužinojo apie autoriaus atsilankymą į Montevideo.

Margumynai. Trumpoje santraukoje aš neturiu galimumo pateikti tokių įdomių dalykų, kaip muziejų lankymo aprašymo, apie „gyvulių Golgotą - Berisso, Butantau institutą su jo nuo mažiausios iki didžiausios gyvatės, kurių čia iš įvairių Brazilijos vietų atvežama iki 15.000 per metus, kelionė jūra su jūrų dievo Neptūno švente ir t. t. Turiu pabrėžti, kad tie visi aprašymai, kaip ir pats kelionės aprašymas, vaizdingi, įvairūs, turiningi ir gražūs.

Sudiev. Baigdamas, autorius nuoširdžiai dėkoja p. ministrui Aukštuoliui, p. p. konsulams Gaučiui, Kučinskui, Pietrokarpinai, pasiuntinybės ir kosulatų personalui, veikėjams, organizacijų bei spaudos atstovams ir paskiriems asmenims, kurie autorių su ponia maloniai priėmė, suteikė daug gražių progų pažinti lietuvius ir jų gyvenimą Pietų Amerikoje.

Autorius pabrėžia, kad po apsilankymo Pietų Amerikos kolonijose, lietuvių išeivių reikalai autoriui pasidarė labiau suprantami ir ypačiai brangūs. Autorius, kiek tai nuo jo pareina, stengiasi, kad jo kelionė, informuojant atitinkamus asmenis bei įstaigas, suteiktų juo daugiau naudos vargstančiam mūsų išeivijai. Ir autoriaus užrašų tikslas buvo išjudinti svarbesnius, ypačiai kolonizacijos, klausimus. Autorius baigia šiais nuoširdžiais žodžiais.

— „Brangūs tautiečiai Pietų Amerikoje! Baigdamas rašinį, siunčiu jums nuoširdžius sveikinimus ir linkiu ištvermingai, vieningai laikytis, palaikyti ryšius su senąja Tėvyne — motina ir su bičiuliais Lietuvoje, kurių jūs turite nemažai. Tėvynė tvarkosi ir stiprėja, o sustiprėjusi, be abejo, padės po pasaulį išsiblaškiusiems savo vaikams!“

(Pabaiga)

Dim. kpt. L. Žukauskas

2 p. D. L. K. Algirdo pulko iškilmės, minint pulko dvidešimtmetį

Jau iš vakaro (XI. 20) pulkas apsikaišęs ir iliuminavęs vartus, rodė iškilmingos dienos išvakares. 20 metų sueina vienam iš senesniųjų pulkų, vienam iš tų Nepriklausomybės dalyvių, kuriam teko Lietuvą su ginklu rankoje išvaikščioti skersai ir išilgai.

Lapkričio 21 d. pulkas savo minėjimą pradėjo iškilmingomis pamaldomis Šančių įgulos bažnyčioje, kur pamaldas atlaikė ir tai dienai pritaikintą pamokslą pasakė ilgus metus buvęs pulke kapelionas kun. Kryžanauskas.

Po pamaldų pulko aikštėje buvo paradas, prieš kurį pulko vadas plk. J. Tumas, pasveikinęs pulką 20 metų sukakties proga, pasakė kalbą. Suminėjęs pulko atliktus darbus Nepriklausomybės kovose, savo kalbą baigdamas pakvietė sušukti už Lietuvą valio. Nuaidėjo galingas valio iš algirdėnų krūtinų, pindamasis su himno žodžiais. Pulkas už savo Vyr. ginkluotų pajėgų Vadą Respublikos Prezidentą, savo 20-ties metų proga, reikšdamas ištikimybę ir meilę, sušuko valio. Taip pat sušukta valio už kariuomenės vadovybę.

II div. vadas, negalėdamas dalyvauti iškilmėse, atsiuntė raštišką sveikinimą: „Algirdėnai! Dvidešimts garbingų metų prabėgo nuo jūsų pulko kūrimosi dienos. Kūrimosi metais jūsų dalis ir daugelis jūsų šeimoje esančių karių atliko garbingus žygius dėl Lietuvos laisvės, parodydami daug ištvermės ir pasiryžimo. Sveikindamas jus, algirdėnai, jūs pulko šventės proga, linkiu pasisekimo, darbo vaisingumo Tėvynės gerovei ir mūsų kariuomenės garbei“. Už savo divizijos vadą pulkas sušuko valio.

Toliau įvyko praradas, kurį priėmė pulko vadas. Tuoj po parado 2 p. pulko karių salėje buvo paskaita „2 PP gyvenimo apžvalga“, kurią skaitė kpt. Gaigalas. Paskaitoje buvo suminėti pulko žygiai ir kovos.

Paskaitos metu 2 PP žuvusieji kariai pagerbti tylos valandėle.

16 val. 2 p. pulkui šventės proga visuomenė įteikė dovanas: Lietuvos „Philips“ Akc. B-vė — 16 šaut., ats. j. ltn. Černius lengv. „Z. B.“ kulkosvaidį, 17 pradž. mok 1 neštuvus ir V. D. U. skaučių st. Draugovė — 1 šaut. Ginklų įteikimas buvo karių klube. Įteikiant ginklus, minėtų organizacijų atstovai pasakė kalbas. Ats. j. ltn. Černius, aukodamas asmeninę dovaną — lengv. „Z. B.“ kulkosvaidį, įteiktame adrese sako: „Šventai tikiu, kad mūsų šauni kariuomenė įstengs ir toliau ginti savo krašto sunkiai iškovotą laisvę“. „Philips“ b-vės įteiktame adrese pažymėta: „Jau dvidešimts metų, kai esame nepriklausoma valstybė ir tai tik mūsų kariuomenės dėka. Tad dabar artinantis kariuomenės šventei, ir šiandien 1938 mt. lapkričio 21 d. jūsų 2 p. D. L. K. Algirdo p. 20 metų įkūrimo dieną įteikiame narsiajam ir pasižymėjusiam kovose pulkui 16 karinių šautuvų. Lai tai jums, kariai, būna simbolis, kad ir mes esame pasiryžę kiekvieną valandą mūsų Tėvynę remti ir ginti visomis savo pajėgomis“. 17 pradž. mokyklos mokiniai pulko vadą apdovanojo gėlėmis.

Pulko vadas už padovanotus ginklus ir parodytą nuoširdumą padėkojo ir pasakė kalbą, kurią baigdamas pabrėžė — „... ginklai bus tinkamai panaudoti Tėvynės laisvei ir gerovei ginti.“ — Po to mokomosios kuopos kariai už aukotojus sušuko valio.

Vakare 2 p. DLK. Algirdo pulko Karininkų Ramovėje buvo rautas, kuriame, be pulko karininkų ir jų šeimų, dalyvavo daug svečių. Buvę pulko vadai su poniomis, II pėst. div. d. gen. Adamkavičius ir kiti. Baliaus metu buvo karinių ir liaudies dainų koncertas, kurį atliko 2 p. pulko kvartetas.

Liktinių puskarininkių kandidatai

Liktiniai puskarininkiai yra karininkų padėjėjai. Šioms gana svarbioms pareigoms atlikti reikia atitinkamo pasirėngimo, gabumų, darbštumo, sumanumo, stiprios valios, takto ir kitų geram kariui, o juo labiau viršininkui, reikiamų savybių. Šios savybės savo užuomazgoje turi būti jau įgimtos, o tam tikromis pastangomis ir auklėjimu gali būti išugdomos iki reikiamo laipsnio. Iš patyrimo žinome, kad vieni žmonės turi gabumų ir palinkimų vienam darbui, o kiti kitam. Reikia manyti, kad nevisi žmonės turi reikiamų įgimtų savybių, reikalingų geram viršininkui — vadui. Čia susiduriama su žmogaus, taip vadinamu, pašaukimu. Tuo būdu visu rimtumu iškyla žmonių atrankos klausimas.

Nėra jokios abejonės, kad kariuomenei reikalingi geri visų laipsnių kadrai, atseit, ir puskarininkių kadrai. Be to, reikalinga, kad kiek galima daugiau būtų gerų puskarininkių ir kariuomenės atsargoje.

Būtiniosios tarnybos puskarininkių per trumpą tarnybos laiką negalima vispusiškai parengti, nes kol jie gauna puskarininkio laipsnį, paprastai, eina antraeilės pareigas ir svarbesnėse pareigose neturi progos pasireikšti bei įgyti reikiamo patyrimo.

Šiai padėčiai pagerinti kariuomenėn priimami likt. puskarininkiai kandidatai, kurie tarnauja kariuomenėje 18 mėn., eina įvairias atsakingesnes pareigas, įgyja reikiamo patyrimo, o jų viršininkai turi progos juos iš arčiau pažinti, teisingiau įvertinti ir gabesnius išskirti iš kitų tarpo. Likt. puskarininkių kandidatų tarnybai pasibaigus, geresnieji paliekami likt. puskarininkiais. Dėl atitinkamų vietų ribotumo likt. puskarininkių tarnybai paliekama, palyginti, nedidelė likt. puskarininkių dalis. Ši laimė, paprastai, tenka patiems gabiausiems ir tuo būdu gali kariuomenėje susidaryti aukščiausios kokybės likt. puskarininkių atsarga. Kiti gi likt. puskarininkiai kandidatai, kurie ne dėl jų kaltės negali pasilikti kariuomenėje likt. puskarininkių tarnybai, išeidami iš kariuomenės sudaro gerų atsargos puskarininkių atsargą. Tokie atsargos puskarininkiai, būdami gerai pasirengę, reikiant gali būti labai naudingi kariuomenei ir bendrai krašto saugumui.

Tuo būdu kiekvienas likt. puskarininkis kandidatas, jei jis gerai ir sąžiningai atlieka jam skirtas pareigas, gali jausti savyje didelį pasitenkinimą, kaip atlikęs labai naudingą kariuomenei ir savo Tėvynei darbą. Be

Dėl nusiskundimų vežant karius ne klasiniais vagonais

Dažnai pasitaiko, kad šaukiami karo pratimų atsarginiai arba imami karinės prievolės atlikti naujokai būgštauja, jei jiems nuo rinkimosi stočių geležinkeliais priseina važiuoti prekių vagonuose. Tuos vagonus tuojau kiekvienas su pašaipa ar neapykanta įvairiai pravardžiuoja. Tiesa, kad tuose pačiuose vagonuose dažnai vežamos mūsų eksporto prekės. Bet gi per įvairius papigintus suvažiavimus važiuojame tais pačiais prekiniais vagonais ir džiaugiamės gavę progą pigesne kaina aplankyti Kauną, Klaipėdą ar kitas vietas. O kai veža valstybė savo reikalams, vadinasi, visai nemokamai, tai tuojau reikalaujama didesnių patogumų. Tačiau užmirštama, kad kariuomenė tai karo mokykla tikrąja prasme, ir kad karys turi pratintis prie mažiausių patogumų. Antra vertus, valstybiniai pareigūnai ir šiuo atveju deda visas pastangas tai būklei gerinti. Visi atsargoje turimi klasiniai vagonai tokiu atveju leidžiami apyvarton. Bet jų yra maža ir visiems vežamiems neužtenka. Todėl kelti triukšmą ir skūstis, kaip kartais esti, yra nepilietiška, juo labiau nekariška.

Reikia žinoti, kad mūsų valstybei po Didžiojo karo atiteko labai negausus vagonų parkas. Ir šiandien, kada plečiamas automotrisinis susisiekimas, išigyti didesni kiekį brangiai atseinančių klasinių vagonų, kurie būtų panaudojami daugiausia kariniams reikalams, būtų nepateisinama. Be to, reikia išdėmėti, kad vežant žmones didesniais kiekiais, jei ir turėtume užtektinai klasinių vagonų, dabartinėse sąlygose vis vien susidarytų nemaži pervežimo sunkumai. Visų pirma, kad klasiniai vagonai yra 2—3 kartus sunkesni negu prekiniai. Dėl to, vežant atskirais traukiniais, prie vieno garvežio gali būti kabinama klasinių vagonų 20 — 25, o prekių — 60. Dėl tos pat priežasties vežant atskirais vagonais, prie normalių traukinių klasinių vagonų galima kabinti žymiai mažiau nei prekių.

Antras dalykas yra tas, kad žiemos metu vagonai turi būti šildomi, o klasiniai dažniausiai šildomi garvežio garais, kuriais jis pajėgia apšildyti tik 9—10 vagonų. Dėl to, norint pergabenti, pav., 2000 žmonių žiemos metu prekiniais vagonais, reikalinga vieno traukinio, o klasiniais — prireiktų net 4 atskirų traukinių. Be to, žiemos metu mazginėse stotyse, perkabinant sąsttus, klasiniai vagonai, neturintieji savo šildymo sistemos (tokių daugiausia), likę be garvežio, tuoj atšąla — todėl prekiniai vagonai su krosnele šiuo atveju yra patogesni.

to, likt. puskarininkis kandidatas per 18 mėn. gerai sunaudotą laikotarpį gali save vispusiškai užgrūdinti ir tuo būdu išigyti tokių savybių (stiprios valios, darbštumo, drausmingumo ir t. t.), kurios bus naudingos ne tik jam — kariui, bet ir jo privačiame gyvenime. Toks likt. puskarininkis kandidatas, nors ir nepatekęs į likt. puskarininkių eiles, vis vien ir kitose įvairiose pareigose bus vertesnis už tolygių gabumų, bet likt. puskarininkių kandidatą nebuvusį asmenį.

Turėdama tai galvoje, kariuomenės vadovybė likt. puskarininkių kandidatų tarnybą vertina teigiamai ir daro žygių jų atlyginimui pakelti. Neužmiršta kariuomenės vadovybė ir tų likt. puskarininkių kandidatų, kurie ne dėl jų kaltės negali patekti į likt. puskarininkių eiles, o turi išeiti į atsargą. Visoms kariuomenės da-

Tačiau kai kas ir tokiu aiškinimu nepatenkintas nurodinėja pavyzdžiu kitas valstybes. Bet gi užmirštama, kad dažniausiai tokios nurodomosios valstybės turi žymiai tirščiau apgyventus plotus ir dėl to turi tankesnę geležinkelių tinklą. Jų sąlygose išsimoka kasdienes tvarkaraštinius normalių sąstatų traukinius tą pačią linkme leisti kas valandą ar dažniau. Dėl to tokiais atvejais prie kiekvieno traukinio galima kabinti po ketletą vagonų ir, be to, tuos pačius vagonus greit vėl panaudoti. Mūsų sąlygose tuos pačius vagonus tegalima panaudoti į 3 ar 4 dieną.

Todėl, atsižvelgiant į mažą klasinių vagonų atsargą, didesnio kiekio pervežimai ilgokai nusitęstų. Tai atsilieptų į mokymo eigą, tarnybos suskirstymą ir sudarytų nemažą sunkumų kariuomenės dalims bei įstaigoms. Iš čia išvada, kad reikia tenkintis kol kas esamomis sąlygomis, atmenant, kad ir prekiniai vagonai yra brangus turtas ir kad valstybei jie gal dar daugiau naudos duoda nei klasiniai. Prieš panaudojimą žmonėms vežti, prekiniai vagonai plaunami garu varomu vandeni, o vėliau dezinfekuojami specialiu skiediniu. Dėl to panaikinamas blogas kvapas ir bakterijos. Jei bevažiuojant jie kartais būna gerokai prišuokšlinti ir dėl to iš šalies matančiam sudaro blogą išpūdį — tai čia jau ne geležinkelių administracijos kaltė.

Plk. lt. Balsys

Algirdėnų poilsis žygyje

lims ir įstaigoms įsakyta, kad priimant į laisvas etatines vietas civ. tarnautojus, pirmenybė būtų duodama likt. puskarininkių kandidatams. (Š. m. įsak. kar. Nr. 73, § 2). Be to, padaryti žygiai, kad kitos ministerijos, priimdamos naujus tarnautojus, pirmenybę duotų likt. puskarininkių kandidatams. Susisiekimo Ministerija savo įstaigoms jau yra davusi atitinkamų nurodymų. Reikia tikėtis, kad panašius nurodymus duos ir kitos ministerijos.

Žodžiu, palaipsniui susidaro sąlygos, kad asmenims, nebuvusiems likt. puskarininkių kandidatais, bus sunku gauti valstybines tarnybas. Tuo būdu asmens, tarnaudami likt. puskarininkių kandidatais, yra naudingi ne tik kariuomenei ir valstybei, bet nemaža naudą gauna ir patys sau asmeniškai. P. Ličkus

vui skaudėjo dantys, jis laukais bėgiojo ir sienom la-
220jo. Nežinojau nė ką daryti. Žinai, daktaras už dvide-
šimt kilometrų, o arkliai, visą dieną mėšlą vežę — pa-
vargė...

Eilinis Žiaupa apmetė išdidžiu žvilgsniu visą kuopą ir varė toliau:

— Ir, ką jūs manot, aš padariau? Ogi nieko. Atėjo tokia kaimynė miltų pasiskolinti. Mato — tėvas ant sienos lipa. „Kas yra? — klausia išsigandus bobelė, — ar pasiuto žmogus?“ — „Nepasiuto, — sakau, — bet jei-

gu tamstai dantys taip skaudėtų, tai irgi nežiūrėtum, sakau, ar siena ar tvora, liptum ir tamsta.“ — „Tai ko gi tu, nevidone, vaistų jam nepridedi?“ — užpuolė mane bobelė. „Niekas negelbsti“, — mėginau aš teisintis. „O arklio kanopos ar dėjai?“ — „Nedėjau, — sakau, — nežinojau tokių vaistų“. „Pridėk, kaip ranka atims“, — ir bobelė apsisukus išėjo.

— Na, ir kaip, — susidomėjo kuopa, — pridėjai?

— Pridėjau! Visą kaimą aplakščiau ir niekur kanopos negaliu gauti, nors pasiusk. O čia tėvas laksto po kambarį ir ūsus pečioja. O buvo pas mus toks arklys, geras arklys, nors ir senas, o kanopas turėjo kaip kubilus. Susigraudinau aš nežmoniškai ir galvoju, kas gi man brangiau, ar arklio kanopa, ar tėvas. Tėvas, nusprendžiau, ir nubėgau į tvartą. Atkirtau gabalą kanopos, atnešu tėvui ir kišu prie danties. „Pridėk, sakau, tėvai, kaip ranka atims“. O tėvas, žinai, iš skausmo ir keptą varlę būtų dėjęs į burną, kad tik nustotų skaudėję. Sugrūdo visą kanopą į burną, dar gerokai mygtelėjo į skaudamo danties pusę ir laukia. Po pusvalandžio žiūri — tėvas juokiasi. Pakreipia vieną ūsą, pakreipia kitą ir išspiauna kanopą. „Praėjo, sako, neskauda“. Barkštelėjo kanopa į grindis, o su ja kartu ir skaudėjęs dantis. Aš iš nustebimo tik pražiojau burną kaip mintuvus, o tėvas dar labiau pakreipė ūsą ir sako: „Tai kvaraba! Kokią jėgą turi kanopa. Iščiulpė dantį kaip daktaras“.

Žiaupos pasakojimas visus rimtai nuteikė:

— Reikia gelbėti draugas, reikia gauti kur kanopa.

Bet juk ir kareivinės, ir visas rajonas, švarus, iššluotas, kanopos pakampiais nesimėto, kur tu ją gausi. Sustoję draugai į būrį ir tariasi, ką čia daryti. Kažkas net susigraudino, kodėl jie nepakliuvo į gusarus. Ten kitas reikalas — kanopų kiek nori.

Visa kuopa ėmė svarstyti kanopos klausimą, ir nežinia kaip ilgai ji būtų svarsčiusi, tik staiga įeina tas pats Špurlys, vienoj rankoj akmeniu, kitoj dančiu nešinas. Žiūri kuopa ir savo akimis netiki — Špurlys juokiasi, akis į visas puses kraipo ir nedejuoja.

— Nagi su tavim kas darosi? Vyruciūai, pamišo iš skausmo mielas draugas! — pasigirdo balsai.

— Niekuomet, — užprotestavo Špurlys. — Tik aš pagalvojau, jeigu jau Žiaupos tėvas su arkljo kanopa išvertė dantį iš smegenų, tai aš, manau sau, su akmeniu daug geriau tą reikalą atliksiu. Ir kol jūs čia tarėtės, aš štai susitvarkiau. Dantis nebetvinkčioja ir gyslėlė nebetrūkčioja. Tvarkoj.

Visi puolė sveikinti pagijusį Špurlį, o Žiaupos daktariškas autoritetas kaip buvo pakilęs, taip ir krito.

Ir taip Špurlys išvengė ligoninės, nepadarydamas gėdos savo atitarnavusiems draugams, kurie ligoninės labiau bijojo kaip viršilos. Tik visą laiką jis ir dabar negali užmiršti, kad dėl kažkokio supuvusio dantpalaičio jis turėjo atsisakyti nuo viso kareiviško dienos davinio.

Petras Šatras

Tai buvo šiurpus atsitikimas. Eiliniui Špurliui pradėjo skaudėti dantys. Pradžioj, kaip jis vėliau susiraukęs tvirtino, jam ėmė tampytis kažkokia gyslėlė apatiniam žandikauliui, po to, toj pačioj pusėj atšalo liežuvis. Ir kai eilinis Špurlys, norėdamas jį sušildyti, pusryčių metu nurijo tris gurkšnius karštos kavos, vienas dantis staiga pajudėjo iš vietos, susvyravo, apsisuko, grįžo į pirmykštę padėtį ir pradėjo skaudėti. Reikalas buvo rimtas. Eilinis Špurlys nustojo gerti kavą, išsižadėdamas kareiviškų pusryčių, ir visu delnu parėmė skaudamą žando pusę.

Visa kuopa susirūpino Špurlio liga, o eilinis Kaladė, didžiausias kuopoj tinginys, pavydžiai pareiškė:

— Taip. Puiki proga kelioms dienoms gulti į ligoninę. Geresnės progos nerasi.

— Aš ne simulantas, — atsikirtė Špurlys. — Dėl danties kojų neužversiu, nėra ko čia rūpintis. Praeis. Dar kaime būnant taip pat kartais imdavo skaudėti. Praeidavo. Vot, tik gaila pusryčių.

Visi žinojo, kad eilinis Špurlys pavyzdingas karys, bet po tokio atsakymo dar pagarbiau pasižiūrėjo į jį. Net eilinis Kaladė priėjo išvados, jog Špurliui kario pareigos yra svarbesnės už danties skausmą.

Taip Špurlys su skaudamu dančiu išėjo į pratimus, ir taip praėjo visa diena. Vartėsi žmogus ant grandžių, rankomis ir kojomis laipiojo kopėčiomis, žygiuodamas trenkė koją į kareivinių kiemą, net užkulnys braškėjo, bet į dantį, matyt, pats Balzebubas įlindo — skaudėjo ir tiek.

Po vakarinio patikrinimo Špurlys visai nukabino nosį. Šiaip ar taip, reikalas nelinksmas.

— Skauda? — klausinėjo draugai.

— Tvinkčioja kaip pasiutęs, — dejavo Špurlys.

— Nieko nepadarysi, teks gulti į ligoninę ir išlupti tą dantį. Juk argi gali būti karys su amžinai skaudančiu dančiu.

Bet Špurlys ligoninės labiau bijojo, negu viršilos.

— Visi mano draugai atitarnavo kariuomenėj ir nė vienas ligoninės nematė, o aš čia atvažiavęs negarbę jiems darysiu. Kad tu nesulauktum. Kad bent būtų rimta priežastis, o dabar dėl supuvusio dantpalaičio! Negulsiu! — spyrėsi jis — Tikriausiai praeis. Nusibos jam tvinkčiot ir praeis.

Visa kuopa susirinko apiink Špurlį ir bent žvilgsniais stengėsi pareikšti užuojautos. Bet nuo užuojautos dantis nenustojo skaudėjęs. Eilinis Žiaupa, pagarsėjęs kuopoj savo daktariškais gabumais, gailiu balsu paklausė:

— Ar vis dar tebetvinkčioja?

— Tvinkčioja varlė. Ir gyslėlė vėl pradėjo tampytis.

— Ir vėl gyslėlė? Tai prasidės iš naujo. Iki rytdienos akių nesumerksi. Žinai, kai prieš metus mano tė-

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Bartkus pasakoja

Tada buvo atostogos.

Atostogų laiku aš visada aplankydavau Pabalių piliakalnį. Aš žinojau piliakalnio kiekvieną kertelę, mintinai galėjau pasakyti, kiek ir kokio sturmo jo ąžuolai, kurie lazdynai pirmiau sunokina riešutus. Tą piliakalnį aš pamėgau dar mažas būdamas, tik vaikščioti išmokęs. Atsimenu — tai sunku būdavo užkopti į viršūnę! O viršūnėje aš pasijusdavau galingas. Manyje tada įsiliedavo lengvo džiaugsmo banga, ir aš dainuodavau. Dainuodavau kūdikiškas dainas, kurias tik aš vienas ir tesupratau, kurių melodijos gimdavo su mano džiaugsmu.

Kodėl aš mėgau šį piliakalnį? Nežinia, gal kad jo viršūnėje skurdžiai raudodavo pučiamos drebulės, gal kad stori ąžuolai savo didybe žavėdavo, o gal todėl, kad nuo piliakalnio viršūnės buvo matyti platūs ir tolimi horizontai, plati laisvė ir dviem baltais bokštais bažnyčia.

Netoli nuo piliakalnio, įsispraudusi į mišką, stovėjo vieniša pirkaitė. Joje gyveno Bartkus. Senis Bartkus, kurį, tur būt, pažino visas valsčius, pynė apylinkei krepšius ir darė stiprius grėblius.

Nuo piliakalnio žiūrėdamas, dažnai galėjau matyti Bartkų, sėdintį palangėj ir kažką peiliu drožinėjantį.

Būdamas vaiku Bartkaus aš bijojau. Mat, vyresnieji pasakodavę, jis gališ padaryti tokį krepšį, į kurį uždarytas vaikas niekuomet negališ išeiti. Todėl su juo susitikti vengiau, ir tik paslaptiniais žvilgsniais jį sekdavau nuo piliakalnio.

Metai su vėjais nušvilpdavo, ir aš pradėjau lankyti gimnaziją. Tada ant piliakalnio tik vasarą beateidavau.

Jau buvau septyntoje klasėje. Tą vakarą atostogas praleidau pas kitą savo draugą ir namo grįžau tik trumpam laikui. Parvažiavęs kitą dieną nuėjau aplankyti savo seną draugą — piliakalnį.

Ten būdamas ir begyvendamas prisiminimais, išvydau ir neatskiriamąjį slėnio trobelės gyventoją.

Bartkus sėdėjo!

Nė nepasijutau besileidžiąs nuo piliakalnio tiesiai pas jį.

— Padėk, Dieve, — pasakiau prieidamas.

Bartkus kilstelėjo galvą ir trumpai atsakė:

— Dėkui, dėkui...

Greitomis aš nesugriebiau naujų žodžių, kuriais būtų galima užmegzti kalbą. Stovėjau ir žiūrėjau, kaip senio rankose lankstėsi plonas žilvitis ir vyniojosi ant pradėto pinti krepšio griaučių.

— Šiomet namie nebuvai, — pasakė senis, sukdamas naują vytele.

Aš nustebau.

— Taip, nebuvau. — Buvau kitur išvažiavęs.

— Ir savo piliakalnį užmiršai? A?

— Neužmiršau...

Senis susieškojo tabako ir prisikimšo pypkę.

— Išaugai jau tu. Anksčiau vis mažas vaikiškštis karsteisi po piliakalnį.

— Dėde, gal žinai kokių pasakojimų apie piliakalnį? — staiga paklausiau.

— E, nežinau. Knygose gal ir rašo. Aš nežinau, — papurtė galvą.

— Tai gal kokią atsitikimą?

Bartkus užtraukė kelis dūmus ir tartum pinamai pintinei pradėjo pasakoti:

— Per Didįjį karą beveik visi apylinkės žmonės išbėgiojo į Rusijos gilumą. Aš čia likau vienas, kaip šitas piliakalnis.

Buvo vokiečiai, paskiau bolševikai. Aš iš savo pirkaitės nesitraukiau...

— Sena pasaka, — pagalvoju. — Kas to nežino... — ... kartą naktį girdžiu kažkas beldžiasi į duris, — tęsė Bartkus.

Kas ten? — sušukau.

— Tsss... Tyliau. Įsileisk.

Atsklendžiau duris, ir į pirkiaį įėjo keturi ginkluoti vyrai.

— Kas jūs? — paklausiau.

— Savi. Lietuviai... partizanai.

Jie sakėsi atvykę iš toliau ir prašėsi pernaktvoti.

— Galite gulėti, bet žiūrėkite, kad priešas neužklyptų.

— Ar čia jų yra?

— Taip, už to piliakalnio. Kaime.

— Ar daug? — pasiklausė vienas partizanas.

— Nežinau. Mačiau raiti dieną atjojo.

— Tai žvalgai, — nusprendė partizanai. — Mes juos netyčia užklupsime.

Paskiau vienas kreipėsi į mane:

— Gal ir tu, seni, prisidėsi?

— Galėčiau. Tik ar nepersenas? — paabejojau. — Bet ką galiu, tai galiu: į kaimą nuvesiu jus tiesiausiu keliu.

Ir penkiese pro piliakalnį nuslinkome į kaimą.

Priešai mūsų nelaukė, o mes po trumpos kovos turėjome 11 belaisvių ir visą grobį. Belaisvius partizanai nugabeno į štabą, o daugybę šovinių ir keletą šautuvų aš pakasiau piliakalnyje...

Po kiek laiko į šią apylinkę atėjo daugiau lietuvių savanorių. Tada aš, atkasęs šautuvus, atidaviau jiems...

... Dabar vėl gyvenu ramiai. Pinu krepšius, vakarais klausausi lietuviškų dainų... Tada atsimenu savo jaunus dienas...

Bartkus nutilo. Jis baigė pinti krepšį. Aš atsiveikinau ir grįždamas namo ilgai žiūrėjau į piliakalnį, kuris didžia praeitimi kalba ir, kaip Bartkus, stebi dabarties gyvenimą, jungdamas jaunosius su senaisiais, praeitį su dabartimi — į ateitį... **Jonas Ašmenskas**

Moksleiviai savanoriai, stoję į 2. PP 1919 m. pradžioj. Dabar daugelis jų yra karininkai

Moksleiviai — kariuomenės talkininkai

Alytaus gimnazija

Moksleiviams rūpi ne tik nušviesti Lietuvos ateitį mokslo ir kultūros šviesa, bet ir ugdyti karinio pasirengimo principus. Šiems pastariesiems siekiams per maža karinio parengimo pamokų. Todėl alytiškiai, kaip ir kiti, ieško platesnių karinių perspektyvų. Pačių mokinių pastangomis yra įkurtas karinio parengimo būrys. Vadovauja ats. lt. mok. A. Blūdžius. Būrininkas — M. Gavelis, VIIa kl. mok. Būrio tarybą sudaro pirm. S. Kostelnickis, VIIIa kl. vicep. J. Miglinas. VIa kl., inž. V. Kazlauskas — VIIa kl., sekret. J. Neverauskas — VIa kl.

Nutarta dalyvauti kariniuose paraduose atskiru būriu, glaudžiai bendradarbiauti su kariuomene, ruošti ekskursijas, susipažinti su įvairiomis ginklų rūšimis, daryti atskiras šaudymo pamokas ir kit.

Vase

Panevėžys

Panevėžio valst. vyrų gimnazijoje gerai veikia karinio rengimo būrelis. Narių 140. Tai jau tikra kuopa. Šalia didžiausio gimnazijoj vyro, galva lubas remiančio, stovi „pipiras“. Visi iki vieno pasiryžę pašvesti savo jėgas, savo darbą Tėvynei.

Būrelį globoja karinio rengimo mok. ats. lt. Liberis. Nuosirdžiai remia gimnazijos direktorius p. J. Elisonas.

Šiais mokslo metais senoji būrelio valdyba, kurią sudarė aštuntokai, dėl laiko stokos pasitraukė. Išrinkta naujoji: Januškevičius — pirm. Pečkus — vicepirm., Stasiūnas — ižd. ir Sideravičius — sekr. Naujoji valdyba yra numačiusi po Kalėdų surengti vakarą, daryti karinius užsiėmimus ir kt. Bus sudarytas būrelio ryšių planas, kad, ištikus pavojui, būrelis trumpu laiku būtų pasiruošęs. Būrelio nariai galės lavinis šaudyti. Nutarta šaudymo pratimus daryti sekmadieniais iš ryto.

„Karys“ būrely rado gerą dirvą (ir iš viso gimnazijoje). Neseniai pradėta „Kario“ platinimo talka jau davė nemaža prenumeratų.

Vėtra

Sveikintina pradžia

Ne kartą buvo skųstasi, kad lietuviškosios filminės kronikos gamintojai mažai dėmesio tekreipia į moksleivijos gyvenimą, į ugdomųjų ir skatinamųjų reikšnių propagandą. Dar daugiau buvo nuskriausta karinio parengimo ir karinės propagandos moksleivijoje sritis, nors moksleivių pasirodymai savo pačių kariniuose pratimuose, manevruose ir kartu su kariuomene gali duoti apščiai medžiagos. Todėl galime tikrai nuddžiugti, kad š. m. lapkričio mėn. 12 d. buvo pagamintas didesnis kiekis filmos iš Kauno „Aušros“ gimnazijos karinių užsiėmimų. Filmuojamieji buvo naujaj uniformoj ir todėl prie jos visiškai gražiai tiko karinė apranga. Sveikindami šį filminkų dėmesį, norime, kad jie ir toliau neužmirštų karinės propagandos moksleivijoje, kad atkreiptų dėmesį į tą širdingumą, kuriuo moksleivija sutinka karių pasirodymus (pv., kariuomenės sutikime iš manevrų filminėje kronikoj moksleiviai visai užmiršti), į jų pačių dalyvavimą didžiausios rudenio manevruos ir t. t.

Parade

Žengia kuopos paskui kuopą,
žengs ir, rodos, nesustos.
O žirgai tik opa, opa
atšokuoja iš paskos.

Po žirgų patrankos rieda,
tankai trenkia — net kurtu,
danguje po gražų žiedą
suka orlaiviai kartu.

Ir vėl eina ir vėl joja,
trenkia muzika skardi,
— O, ir mes suduosim koją,
kai jau būsim dideli.

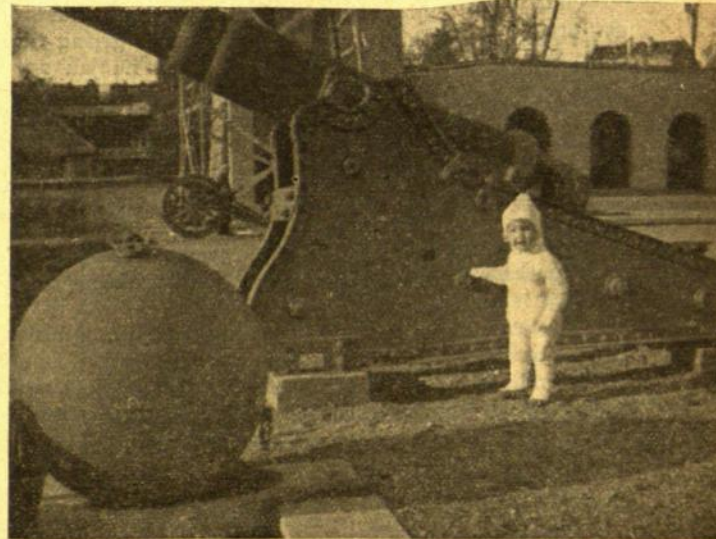
— Ne, aš pėsčias nenorėčiau, —
kelia galvą toks nykštys, —
aš sakiau ir savo tėčiui,
kad Vytukas tik skraidys.

— Aš karys tai būsiu raitas,
Jokis priešas neištruks.
Mano žirgas — ristas, greitas,
O tada tai bus Baltruks.

Tas, kurs vis prie upės lankos,
sakos plaukiosiąs laivais.
Kitas šaukia, kad tik tankas
gali šaudyti laisvai.

Pėstininkų ir važiuotų
ir kitokių įvairių
buvo daug ten priskaičiuota.
Tai bus Lietuvai karių.

K. Donis

V. D. Karo Muziejaus sodelyje

Jungmeisterio nuotr.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KARIAI NUOŠIRDŽIAI PAMINĖJO TAUTOS VADO ANTANO SMETONOS IŠRINKIMĄ KETVIRTĄJĄ KARTĄ RESPUBLIKOS PREZIDENTU. Iš įvairių dalių gaunama žinių, kad ketvirtąjį kartą išrinkus Respublikos Prezidentu mūsų Tautos Vadą Antaną Smetoną, ta proga visose dalyse buvo atitinkamai jis pagerbtas ir paskaitose paminėtas jo garbingas asmuo, gyvenimas, kovos ir nuopelnai lietuvių tautai ir Lietuvos Nepriklausomybei. Minėjimuose, kurie buvo karių salėse, dalyvavo karininkai, puskarininkiai, kareiviai ir civiliniai tarnautojai. Po paskaitų kariai, pagerbdami savo Tautos Vadą, sugiedojo „Ilgiausių metų“, sušuko valio ir buvo pagriežtas Tautos himnas.

Kadangi gaunama iš visų įgulų labai daug korespondencijų ir jų visų dėl vietos stokos negalima įdėti, todėl ryškiau pavaizduoti kaip kariai myli savo Tautos Vadą Antaną Smetoną ir kokia nuoširdžia pagarba paminėjo jo perrinkimą, iš daugelio gaunamų kitų žinių, vieną dedame ištiesai:

Lapkričio 20 d. auto rinktinėje buvo Tautos Vado J. E. Antano Smetonos perrinkimo paminėjimas. Tą dieną 11 v. mokomos kuopos klasėje susirinko visi rinktinės karininkai, puskarininkiai, civil. tarnautojai ir kareiviai. Dalies vadas plk. ltn. Babickas savo įžanginiame žodyje paaiškino susirinkimo tikslą, pabrėždamas, kad susirinkome čia paminėti žymiausių atgijusios Jaunosios Lietuvos kūrėją ir ideologą, teisingai visų vadinamą Tautos Vadu — J. E. Antaną Smetoną. A. Smetonos gyvenimas ir darbai — gražus kiekvienam jaunuoliui pavyzdys. Tik tokių kilnių tautos sūnų, kaip A. Smetona, dėka Lietuva liko nepriklausoma valstybė ir tokių Tautos Sūnų vedama, jau 20 metų eina gražėjimo ir tobulėjimo keliu.

Po įžanginio žodžio j. ltn. Jučys skaitė paskaitą, smulkiai atpasakodamas J. E. Antano Smetonos kūdikystę, gyvenimą, kovą dėl Lietuvos laisvės ir nuveiktus darbus lietuvių tautai vadovaujant. Po to vilnietis j. kareivis Karazija jausmingai paskaitė taip pat vilniečio j. kareivio Čeikauskio parašytą eilėraštį „Tautos Vadui“. Užbaigoje dalies vadas palinkėjo mūsų Vyr. Ginkluotų Pajėgų Vadui sveikatos ir daug metų vadovauti mūsų valstybę. Pagiedota „Ilgiausių metų“, sušukta valio ir pagriežtas Tautos himnas.

Paminėjimas praėjo išpūdingai ir sudarė pilną J. E. Tautos Vado gyvenimo ir nuveiktų darbų vaizdą ir parodė, kad Lietuvos valstybės vairs yra geriausio Lietuvos sūnaus, geriausio Lietuvos patrioto rankose!

Vesk mus, brangūs Vade, geriausiais keliais, o mes visuomet su Tavimi!

Z.

MŪSU KARIAI MINĖJO LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĘ. Iš įvairių kariuomenės dalių gaunama žinių, kad visur kariai nuoširdžiai ir gražiai paminėjo Latvijos nepriklausomybės šventę. Prie kareivinių buvo iškeltos lietuvių ir latvių tautinės vėliavos. Karininkai kareiviams skaitė paskaitas apie Latviją, jos istoriją, Nepriklausomybės karus, dabartinę kariuomenę ir latvių tautos kultūrą ir dabartinį gyvenimą. Už Latvijos kariuomenę ir jos vadus kariai sušuko po tris kartus valio ir buvo sugriežti Lietuvos ir Latvijos himnai. Taip pat pagerbti žuvusieji dėl Latvijos nepriklausomybės.

Čia pateikiame keletą ištraukų iš kai kurių dalių atsiųstų jų žinių, kurių visų sudėti dėl vietos stokos negalime.

Iš 2 ulonų pulko rašoma: „... Į paminėjimą atsilankė pulko vadas, karininkai ir kareiviai. Pulko karių salė buvo papuošta lietuvių ir latvių tautinėmis vėliavomis ir abiejų valstybių prezidentų paveikslais. Kpt. Milaševičius savo paskaitoje apibūdino latvių kovas dėl laisvės ir nepriklausomybės. Buvo pagriežti Lietuvos ir Latvijos himnai ir latviškų dainų popuri. Minėjimas baigtas Latvijos 1 kavalerijos pulko maršu“...

Priešlektuvinėje apsaugos rinktinėje paskaita apie Latviją buvo pailiustruojama fotografijomis ir vaizdais iš Latvijos gyvenimo.

Ryšių bataliono mokomojį kuopą minėjimą pradėjo kuopos vadas mjr. Šulcas. Latvijoje kurį laiką stažavęs kuopos karininkas kpt. Kaupelis skaitė paskaitą apie latvių karinį gyvenimą, jų kovas dėl nepriklausomybės ir karo vadus.

Seredžiaus įguloje minėjimą atidarė įgulos viršininkas. Kpt. Janušonis skaitė paskaitą. Žuvusieji dėl Latvijos nepriklausomybės buvo pagerbti atsistojimu ir sugriežtas gedulo maršas.

Panevėžio įguloje minėjimą atidarė įgulos viršininkas. Po Lietuvos ir Latvijos himnų ltn. Bagdonas skaitė paskaitą.

Zoknių įguloje paskaitą skaitė ltn. Radišauskas, 8 pėst. pulke — ltn. Juška, III pėst. divizijos liktinių rikiuotės puskarininkių kursuose — mjr. Baltrimas ir t. t. ir t. t.

Pagal gaunamas žinias, ir kitose įgulose bei atskirose dalyse atitinkamai buvo paminėta Latvijos nepriklausomybės šventė.

PRISISTATĖ NAUJAI PASKIRTAS VOKIEČIŲ JŪRŲ ATAŠĖ. Lapkričio 21 d. atvyko į Kauną naujai paskirtas Baltijos valstybėms, jų tarpe ir Lietuvai, vokiečių jūrų karo atašė jūrų kpt. Boninas, kuris prisistatė krašto apsaugos ministru ir kariuomenės vadui, kariuomenės štabo viršininkui ir kariuomenės štabo II skyr. viršininkui. Naujajį jūrų atašė jūrų kpt. Boniną mūsų kariuomenės vadovybei pristatė vokiečių karo atašė Lietuvai plk. ltn. Justas. Vokiečių jūrų karo atašės nuolatinė rezidavimo vieta bus Helsinkyje.

PSK JUOZAS KUZMA. Apie šį karį daug kas, tur būt, yra girdėjęs. Tai yra karys — poetas — dramaturgas. Jis yra sukūręs septynis vertingus scenos veikalus. Jo parašytų dramų vaidinimus žiūrint, verčia lietuvių širdį smarkiai plakti, labiau pamilti Tėvynę ir jai aukotis. Jo dramoms labai dideliu pasisekimu buvo vaidintos Šiauliuose, Panevėžyje, Tauragėje ir T. Naumiestyje. Nesenai parašytoji 16-kos paveikslų drama „Jeigu kiltų karas“ yra statoma Tauragėje ir, kaip matyt, turės taip pat labai didelį pasisekimą, nes tai rodo gausus žmonių lankymasis į repetitijas. Ši drama, kariuomenės šventės proga, lapkričio 23 dieną, šaulių rūmuose bus vaidinama Tauragės įgulos kariams, o lapkričio

26 d. taip pat šaulių rūmų salėje — Tauragės visuomenei. Dramos svarbiausią rolę turi pats autorius.

Psk. Kuzma yra 26 metų amžiaus, gimęs ir užaugęs Zarasų aps., Dusetos valsč., Pažėgės vnk. Iš pat mažens kariuomenę labai pamėgo ir 1932 m. gegužės 10 d., nelaukęs kol jį pašauks, stojo į ją savanoriu. Kaip sumanus vyras, buvo paskirtas į mokomąją kuopą ir ją baigus pirmuoju, buvo pakeltas iš karto į jaun. puskarininkio laipsnį. Liktiniu pasiūlyto tam pačiam 4 pėst. pulke 1933 m. rugsėjo 16 d. Čia liktinaudamas parašė „Kovų sakalai — narsieji sakalai“, „Drąsiųjų svajonių didvyriai“, „Linksmi kareivėliai“ ir pagarsėjusią „Partizanų dainą“.

Į dabartinę tarnybos vietą — 7 pėst. pulką buvo perkeltas 1935 m. rugsėjo 1 d. Šiame pulke tarnaudamas parašė „Išgelbėk mus, Viešpatie“, „Sumanus elinins Kerpe“ ir dabartinę dramą — „Jeigu kiltų karas“. Dabar rašo naują dramą „Kraujo testamentas“.

Psk. Kuzma savo veikalus kuria atliekamu nuo tarnybos metu ir tarnybos pareigas atlieka puikiai. Viršininkų yra laikomas kaip aukštos vertės puskarininkis.

A. G.

4 PĖST. PULKAS. Niūriose rudens dienose kariai nenubodžiauja: randa progos atitinkamai praleisti atliekamą laiką. Štai lapkričio 20 d., švietimo vadovui padedant, kariams buvo suvaidintos dvi komedijos: „Poručikas ir našlė“ ir „Galvos kirtimas“. Gražus vaidinimas visus maloniai nuteikė. Pabaigoje visus vertė juoktis jumoristiškai atliktas monologas.

J. Baras

II PĖST DIVIZIJOS LIKT. RIKIUOTĖS PUSKARININKIŲ KURSAI. Lapkričio 10 d. surinkta divizijos liktinių rikiuotės viršelių ir puskarininkių karinio tobulinimosi kursų laida. Kursantų tarpe yra įvairaus amžiaus žmonių, mokslo atžvilgiu yra baigusiu gimnaziją, 6—4 kl., vienas yra žurnalistų sąjungos narys, vienas garsus šaulys viršila Karčiauskas. Kursų viršininkas mjr. Miecevičius mokymą sutvarkė taip, kad iki smulkmenų viskas kursuose panašu į tikrą karą mokyklą. Ūpas mokyti kursantų tarpe yra nepaprastas, vakarais dirbama gerokai. Kursuose esantis viršila Valys, senyvo amžiaus žmogus, kuris sakosi pavasarį išeinąs į atsargą, tačiau tiek atsidavęs mokslui, kad vakare vėlai ir rytą anksti, ar atliekamą valandėlę turėdamas. nuolat ir nuolat klasėje prie statutų, žemėlapių ir ginklų. Manąs baigti kursų pirmuoju ir išeiti į atsargą. Tačiau reikia pasakyti, kad dėl baigimo kursų pirmuoju iš pat pirmų dienų eina didelės rungtynės.

Kaip kitų, taip ir šios laidos kursantai labai pageidauja, kad būtų nustatytas kursų baigimo ženklas — žetonas. Jei lėšų tam ženklelio pagaminimui nebūtų galima surasti, tai susidariusias išlaidas šios laidos kursantai pasižada patys padengti.

KARO LAKŪNŲ PASKAITOS VISUOMENEI Netrukus Valstybės radiofone mūsų karo lakūnai skaitys visuomenei paskaitas iš aviacijos srities. Juos pakvietė Lietuvos Aero Klubas, kurio rūpesčiu Kauno radiofone apie aviaciją eina nuolatinės paskaitos.

RADIJO VAIDINIMAS „KARIUOMENĖS PIRMŪNAI“. Lapkričio 22 d. 20 val. Kauno Radiofone buvo vaidinama dim. kpt. L. Žukausko parašytas radijo vaidinimas „Kariuomenės pirmūnai“.

RADVILIŠKIO ĮGULA. Lapkričio 16 d. Radviliškio įgulos kariai, geležinkeliečiai ir miesto ugniagesiai minėjo kariuomenės ugniagesių dešimties metų sukaktį. Minėjimas buvo šaulių namų salėje. Pradžioje įgulos v-kas ugniagesiams tarė keletą žodžių. Toliau ltn. Virškevičius skaitė paskaitą, kurioje apibūdino ugniagesių išikūrimą ir nuveiktus darbus per pirmąjį dešimtmetį.

Po to apdovanotiems buvo įteikiami L. U. O. S. garbės ženklai. Visiems apdovanotiems bataliono vadas palinkėjo ir toliau sėkmingai dirbti ir kovoti su baisiu priešu — ugnimi.

J. psk. Namajūnas

TRADICIŲ KAMBARYS P. L. P. KARO MOKYKLOJE. Karo Mokykloje yra labai pamėgtos tradicijos. Kariūnai ne tik laikosi senųjų ankstyvesnių kariūnų laidų įsteigtų tradicijų, bet ir naujas kuria, kurios iškilmingiau primena kariūnui jo pareigas Tėvynei, jo paskirtį mokykloje ir labiau parodo tarpusavio santykius (vyresnis ir jaunesnis kursas). Daugiausia tradicijomis rūpinasi III — vyresnysis kursas. Tradicijų reikalams tvarkyti iš III kurso yra išrinkta tradicijų taryba. III kurso būstinėse (2-oje kadro kuopoje) yra įrengtas tradicijų kambarys — seklyčia, kurioje atliekama daugiausia trečią kursą liečiančiosios tradicijos, ypačiai iškilmingosios kalendoriaus dienos. Tradicijų kambarys yra tradicijų staliukas su dviem žvakėmis. Prie jo III kursas susirenka ypatingosiomis dienomis. Ties staliuku ant sienos kabo didžiulis kalendorius, iš kurio kasdien išbraukiamos praėjusios dienos, o rytmetį, keldamas kuopą, kuopos budėtojas praneša, kiek III kursui likę dienų gyventi Karo Mokykloje. Seklyčios sienos papuoštos meniškosiomis padidintomis kar. gr. Vyt. Maželio nuotraukomis ir kar. gr. Felikso Daukanto pieštais kariūniškojo gyvenimo paveikslais bei šaržais. Visas seklyčios dekoravimas bei sutvarkymas ir didysis tradicijų kalendorius

Ruošiame pamokas

taip pat kar. gr. Fel. Daukanto. Seklyčios sutvarkymas atliktas meniškai ir paprastas kambariukas sutvarkytas tokia vietoje, kur kiekvienas trečiojo kurso kariūnas mielai praleidžia ne vieną nuo darbo atlikusią laisvesnę valandėlę.

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS RINKTINĖJE ugniagesių C komanda susiformavo 1936 m. birželio 25 d. Pirmąjį kadrą ir patį komandos branduolį sudarė seni, buvę kitose civilinėse ir karinėse komandose, ir prityrę ugniagesiai. Todėl intensyvus darbas prasidėjo iš pat pradžių. Dabar ši komanda gali jau pasidžiaugti savo nudirbtais darbais. Per palyginti gana trumpą laiką beveik išgyta reikalingų drabužių, šalmų, įrankių ir kt. reikmenis.

Kariuomenės ugniagesių vadovybė, atsižvelgdama į prognozuojančią C ugniagesių komandą, paskiausiai pervedė tiesiog į A komandą.

Psk. Mažrimas

Algirdėnų orkestrėlis ekskursijos metu

Gedvilos nuotraukos

ŽAGARĖ. Žagarės apylinkė, Veršių - Žemių laukuose, lapkričio 13 d. buvo Žagarės, Juodeikių, Martyniškių, Skaisgirių ir Jurdaičių šaulių būrių (Juodeikių š. kuopos) rudens manevrai. Nors oras buvo nelietingas, bet apsiniaukusi ir žemė patįsusi, todėl teko pasipurvinti. Bet kariuomenėj papratę prie kantrybės ir drausmės, visai geru upu ėjome. J.

SEREDŽIAUS šaudykloje XI, 20 d. Seredžiaus, Vilkijos, Veliunos ir Čekiškės šaulių kuopos atliko kontrolinį prizinį šaudymą. Oras buvo apsiniaukęs ir lijo smulkus lietus. Nežiūrint blogų oro sąlygų, rezultatai geri.

Geriausiai sušaudė Veliunos būrio šaulys Bastys, išmušdamas 99 taškus iš 120 galimų.

San. psk. Grigoras

Moksleiviai su dovanomis, šautuvais, algirdėnams

SPORTAS

P. L. P. KARO MOKYKLA. Lapkričio 20 d. Karo Mokyklos futbolo rinktinė žaidė draugiškas rungtynes su studentų korp. „Vyrija — Plienas“. Rungtynės nebuvo perdaug įdomios, nes, esant smarkiai Karo Mokyklos persvarai, žaista beveik prie vienu vartų. Laimėjo kariūnai 4:1 (2:1).

J. Zonys

IŠ KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Lapkričio 16 d. vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse LFLS įveikė Aušrą 27:20 (12:12). Rungtynės buvo labai gyvos, o ypačiai rungtynių pabaigoje buvo įtempta kova, nes LFLS žūt būt stengėsi išplėsti pergalę iš aušrokių, kurie jau prieš antrojo kėlinio pabaigą rungtynes vedė 19:12 savo naudai. Tik LFLS didesnio patvarumo dėka paskutinėmis minutėmis buvo pergalė išplėsta. Lapkričio 17 d. buvusios vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės tarp CJSO ir Karo Mokyklos į K. K. Rūmus sutraukė apie 900 žiūrovų būrį. Šį kartą sporto gerbėjai tikrai buvo patenkinti šių dviejų komandų puikia krepšinio klase. Abi komandos, siekdamos pergalės, sukūrė puikiai, pilną gražių žygių kovą. Jau nedaug tetrūko, kad Karo Mokykla rungtynes būtų laimėjusi, nes antrojo kėlinio viduryje rungtynes vedė 16:15 ir 19:16. Bet kėlinio pabaiga priklausė CJSO, kurie ir išplėse pergalę. Lapkričio 18 d. vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse visai nelaukta LGSF nugalėjo Aušrą 27:15 (16:5). Lapkričio 19 d. vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse po lygios kovos LFLS nugalėjo Grandį 23:16 (10:10).

Lapkričio 20 d. buvusiose moterų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse CJSO nugalėjo ŠKJK 23:3 (6:1).

LAIMĖJO US. Rygoje finalines krepšinio turnyro rungtynes dėl Pabaltijo taurės laimėjo US, finale įveikusi LV 40:34 (34:34, 13:12). Dabar US gruodžio pradžioje Taline žais pusfinalį su Estijos stipriausia komanda. Pusfinalio nugalėtojos gruodžio 18 d. turės žaisti Kaune finalines rungtynes su Lietuvos komanda, laimėjusia turnyrą.

VISI GALIME PRAMOKTI BOKSO. Norintieji pramokti bokso gali įsirašyti į Lietuvos Atletikos Sąjungos rengiamus bokso kursus pradedantiems. Bokso treniruotės bus K. K. Rūmuose vakarais tarp 19—21 val. Kursai nemokami. Norintieji lankyti kursus turi turėti sporto kelnaites ir lengvus batukus.

KARINĖS ŽINIOS

BARCELONOJ SUSPROGDINTAS ŠAUMENŲ SANDĖLIS. Lapkričio 18 d. viename Barcelonos priemiestyje buvęs susprogdintas municijos sandėlis. Per sprogimą žuvo apie 400 žmonių, Fabrikas, kuriame dirbo 1000, visiškai sunaikintas. Sprogimas įvykęs dėl to, kad vienas darbininkas netyčia išmetęs sviedinį, nuo kurio sprogimo įvykusi baisi eksplozija. Tuojau kilo gaisras, o panikos pagauti darbininkai pradėjo bėgti, nė nemėgindami gesinti gaisro. Kiti, manydami, kad yra bombarduojama iš oro, šoko į slėptuves, bet įvykė nauji sprogstamosios medžiagos sprogimai užgrovię slėptuves pasislėpusius darbininkus.

ISAKYTA SUŠAUDYTI GEN. FONGTJ. Havaso žiniomis iš Čungkingo, Kinijos vyriausybės galva maršalas Čiangkaišekas, nepatenkintas civilių evakuacija ir per ankstyvais gaisrais Čangšoje, Hunono provincijos sostinėje, įsakė sušaudyti buvusį karo atašė Berlyne gen. Fongtj, kuris paskutiniu laiku buvo Hunono provincijos apsaugos šefas.

NUKRITO AMERIKIEČIŲ BOMBONEŠIS. Georgijos valstybėje, netoli Lagvangės, lapkričio 19 d. nukrito amerikiečių bombonešis. Nelaimė įvyko dėl labai smarkaus lietaus ir audros. Lėktuvas užsidedė. Iš šešių įgulos narių penki žuvo ir vienas sunkiai sužeistas.

AMERIKA STATYS DAR 9.000 LĖKTUVŲ. Jungtinių Valstybių karo ministro pavaduotojas Bostone pasakė kalbą, kurioje pateikė kai kurių smulkmenų apie šiuo metu vyriausybės svarstomą ginklavimosi planą. Jo nurodymu, Amerikos prezidentas Rooseveltas atinančioje kongreso sesijoje pasiūlys oro laivyną padidinti daugiau kaip iki 9.000 lėktuvų. Ministro pavaduotojo žodžiais patys aktualiausiai Jungtinių Valstybių kariuomenės reikalavimai yra

šie: 1) praplėtimas ir pagerinimas sąlygų tyrinėjimams aeronautikos srityje, 2) labai žymus padidinimas aviacijai dirbančių fabričių pajėgumo, 3) sudarymas pakankamų tankų, kulkosvaidžių, pusiau automatinių šautuvų ir priešlėktuvinį patrankų atsargų kariuomenei ir tautinei gvardijai, 4) kai kurių pėstininkų ir kavalerijos korpusų sumotorizavimas.

KINAI ATKALKIAI PRIEŠINASI. Pastarosiomis dienomis kinai atkakliai priešinasi japonams prie Čangšos. Sąryšyje su Čangšos gaisru atleistas Hunano gubernatorius. Čiangkaišeko įsakymu suimta visa eilė valdininkų. Vėliausiomis žiniomis japonų slinkimas pietų link Kantonu Han-kavo geležinkeliu į Hunaną dabar sustabdytas smarkiomis kinų kontratakėmis į pietus nuo Jočavo.

POLITIKOS APZVALGA

IŠKILMINGAI PALAIDOTAS TURKIJOS PREZIDENTAS ATATURKAS. Lapkričio 21 d. Ankaroje buvo iškilmingai palaidotas miręs Turkijos prezidentas Ataturkas. Laidotuvėse ir jų eisenoje dalyvavo delegacijos iš visų pasaulio kraštų. Laidotuvėms pasibaigus, visoje Turkijos respublikoje išviešpatavo trijų minučių tyla. Visame krašte buvo sustojęs visas judėjimas. Prezidento laidotuvių metu visame krašte vyko iškilmingas gedulas, kuriame dalyvavo 17 milijonų žmonių.

MIRĖ NORVEGIJOS KARALIENĖ. Lapkričio 20 d. rytą vienoje Londono klinikoje mirė Norvegijos karalienė Manda. Karalienė Manda yra karaliaus Eduardo VII duktė, gimusi 1869 m.

BALTIJOS UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTRŲ KONFERENCIJA. Lietuvos užsienių reikalų ministras Lozoraitis pakvietė Latvijos ir Estijos užsienių reikalų ministrus į dešimtąją Baltijos valstybių konferenciją, kuri įvyks Kaune šių metų gruodžio 19—21 dienomis.

IŠVYKO AUKŠTIEJI SVEČIAI IŠ LATVIJOS. Lapkričio 19 d. išvyko į Rygą viešėjęs Kaune Latvijos viešųjų reikalų ministras Berzinis su žmona. Drauge su juo išvyko ir Latvijos šaulių vadas plk. Praulis.

PRANCŪZAI NORI GERINTI SANTYKIUS SU VOKIETIJA. Nors daugumas prancūzų anaipol nemano, kad Prancūzija jau neatsigriebs kaip didžioji ir pirmieji Europos valstybė, galinti su Vokietija kalbėti kaip visai lygus su lygiu, net ir karinio pajėgumo srityje, tačiau vis dėlto, Vokietijos prestižas Prancūzijoje šiuo metu yra labai didelis. Taip pat didelis yra noras pagerinti santykius su Berlynu. Prancūzų sluoksniuose apgailestaujama, kad tą atmosferą paskutiniu laiku pasunkino antisemitiniai veiksmai Vokietijoje. Nors prancūzai, vis dėlto mažiau už tai užpildinėja vokiečius, negu Anglija ir Amerika. Juo labiau pažymėtina, kad net Blumo partijos socialistas atstovų rūmų narys Louis L'Hévéder, lapkričio 16 d. laikraštyje „Paris-Soir“, svarstydamas prancūzų vokiečių susitarimo galimumą, savo diskusinį straipsnį baigia šiais žodžiais: „Aš esu tvirtai įsitikinęs, kad prancūzų vokiečių santarvė tarptautinės bendruomenės ribose, kuri pamažu pati su savim susitaikytų, sudaro Prancūzijai, Vokietijai ir, savaime suprantama, žmonių civilizacijai, vienintelę viltį, vienintelę išganymo būdą“.

IŠ LATVIJOS GRĮŽO MINISTRAS LOZORAITIS. Lapkričio 19 d. grįžo užsienių reikalų ministras Lozoraitis su žmona iš Latvijos, kur dalyvavo Latvijos nepriklausomybės dvidešimtmečio minėjimo iškilmėse Rygoje.

PRANCŪZŲ BRITŲ PASITARIMAI PARYŽIUJE. Anglų laikraštis „Sunday Times“ paskelbė savo diplomatinio redaktoriaus straipsnį, kuriame plačiai rašoma apie šią savaitę Paryžiuje prasidedančius britų prancūzų pasitarimus.

Pirmiausia pažymima, kad sąryšyje su Vokietijos antisemitinėmis priemonėmis, artimiausiu laiku tikėtis derybų tarp Prancūzijos ir Vokietijos nesą įmanoma. Toliau straipsnyje tvirtinama, kad Chamberlaino ir Halifaxo atsilankymo Paryžiuje proga pirmiausia bus svarstomi krašto apsaugos, strateginiai, kariniai, karo ir oro laivynų klausimai po Miuncheno susitarimo susidariusios bendros padėties akivaizdoje. Be to, bus svarstoma padėtis Ispanijoje, ypač Italijos reikalavimai, o taip pat bus svarstomi ekonominiai klausimai ir Prancūzijos ir Didžiosios Britanijos laikymasis Tolumų Rytų atžvilgiu.

GALUTINIAI VOKIETIJOS IR ČEKOSLOVAKIJOS SUSITARIMAI. Lapkričio 21 d. Berlyne, užsienių reikalų ministerijoje, buvo pasirašytas protokolas dėl galutinio sienos nustatymo tarp Vokietijos ir Čekoslovakijos. Galutinė siena turės būti užimta iki lapkričio 29 d. Reuterio pranešimu, sąryšyje su pasiektu abiejų kraštų susitarimu, Vokietijai perleista dar 60 kaimų, su 50.000 gyventojų. Čekoslovakų telegramų agentūra praneša, kad pagal susitarimą Vokietija Čekoslovakijai grąžins 30 valsčių, kurių gyventojai yra vieni čekai. Čekoslovakija turės grąžinti Vokietijai 110 valsčių ir kaimų Čekijoje, 17 Moravijoje ir vieną valsčių Slovakijoje.

SLOVAKIJAI IR KARPATŲ UKRAINAI SUTEIKTOS AUTONOMIJOS. Čekoslovakijos atstovų rūmai lapkričio 19 d. patvirtino įstatymą, kuriuo Slovakijai ir Karpatai Ukrainai suteikiama autonomija. Kadangi yra konstitucinio pobūdžio įstatymai, tai jiems priimti už juos turėjo pasisakyti trys penktadaliai atstovų. Iš 231 Čekoslovakijos atstovų rūmų narių už įstatymą turėjo pasisakyti 138. Už įstatymo projektą, kuriuo suteikiama autonomija Slovakijai, pasisakė 142 atstovai, o prieš — 21 atstovas. Skaitant antrą kartą — už jį pasisakė 147 atstovai, prieš — 23 atstovai. Už įstatymo projektą suteikti autonomiją Karpatai Ukrainai, pasisakė po pirmo skaitymo už — 144, o prieš — 25 atstovai. Skaitant įstatymo projektą antrą kartą — už jį pasisakė 146, o prieš — 23 atstovai.

ČEKOSLOVAKŲ VENGRŲ KAUTYNĖS SU VENGRŲ PASIENIO SARGYBOMIS. Vengrijos telegramų agentūra lapkričio 20 d. naktį paskelbė komunikatą, kuriame pranešama, kad čekoslovakų kariai, vydamies rusinus dezertyrus, netoli Fetekepatako perėjo Vengrijos sieną. Įvyko susišaudymas tarp čekoslovakų kareivių ir Vengrijos pasienio sargybinių. Kautynės užtrukusios apie pusvalandį. Čekoslovakų kareiviai pasitraukė, pasiimdami nukautuosius ir sužeistuosius. Du rusinai buvo užmušti ir aštuoni sužeisti.

KAS NAUJA LIETUVOJE

VALSTYBĖS PREZIDENTĄ A. SMETONĄ perrinkimo proga sveikino įvairių valstybių vyriausybės, paminėjo užsienio spaudoje, o ypač Latvijos ir Estijos laikraščiai, įsidėdami mūsų Valstybės Prezidento fotografijų ir platesnių jo gyvenimo bei darbų aprašymų.

NUOTAIKA KLAIPĖDOJE ARTEJANČIŲ RINKIMŲ PROGA. Vokiečių, ypač jaunomenės išsišokimai prieš lietuvių moksleivius ir kitus tebesikartoja. Vienur kitur išdažomi lietuvių mokyklų ir žydų langai. Praėjusį sekmadienį visų klaipėdiečių bendromis jėgomis buvo paminėti žuvusieji D. kare. Tačiau vokiečių pastangomis ir šie minėjimai bei eisenos buvo Kulturverbundo dvasioje ir manifestacijose. Patįmetina, kad jau atstatomi vokiečių paminklai. Ypač greit buvo atstatytas Borusijos (buv. Prūsijos) paminklas, prie kurio dabar sukrauta daug vainikų, o sekmadienį stovėjo tamsiais rubais uniformuoti vyrų garbės sargyba. Į rinkimus išstatyti keturi sąrašai: vienas vokiečių ir trys lietuvių, kurie paskui susiblokavo.

SU LENKAIS KEISIMĖS INFORMACIJOMIS. Ligi šiol Lietuva ir Lenkija viena apie kitą žinių gaudavo tarpininkaujant kaimyninių valstybių telegramų agentūroms. Nuo dabar mūsų Telegramų Agentūra „Elta“ teiks informaciją Lenkijai, o jų Telegramų Agentūra „Pat“ — Lietuvai.

LIETUVOS ORDINAI LATVIAMS. Latvijos Nepriklausomybės proga eilei pasižymėjusių latvių ir trims Rygos lietuviams buvo įteikti Lietuvos ordinais. Ta proga mūsų min. Savickis aukštus valdininkus, karininkus, meno ir mokslo atstovus ir veikėjus, kurių buvo apie 20, pasveikino.

DAUG KLAIPĖDOS LIETUVIŲ NEGALĖS BALSUOTI. Apie 90% balsuotojų lietuvių neįtraukta į sąrašus. Dabar vyksta aiškinimas, bet netenka abejoti, kad daugumas ir liks neįrašyti. Iš kelių tūkstančių lietuvių, ypač darbininkų, jau nuo seniai gyvenančių Klaipėdoje, atimti pasai.

VILNIAUS MOKSLO D-JOS MUZIEJUS BLOGOJ BŪKLĖJ. Kovo mėn. uždarius Lietuvos Mokslo D-jos muziejų ir niekam neprižiūrint ten esamo turto, ypač medžiaginiai daiktai nuo drėgmės ir kandžių ėmė nykti. Tai konstatavo komisija, kuri lapkričio 8 d. dalį medžiagos apžiūrėjo.

„SOVOGO“ IR „CSA“ NUTEISTIEMS GRAŽINTOS TEISĖS. Valstybės Prezidentas perrinkimo proga tarp

Kariuomenės sukaktis ir visuomenė

Prieš 20 metų susiorganizavusi Lietuvos kariuomenė nugalėjo gausingus Lietuvos priešus ir iškovojo Lietuvai laisvę, nepriklausomybę. Toji jos iškovota nepriklausomybė ligi šio laiko jos buvo ir išsaugota.

O kas būtų buvę, jeigu mes savo kariuomenės būtume neturėję? Neabejotina, kad ir nepriklausomybės būtume neturėję. Tą patį galime pasakyti ir apie krašto nepriklausomybės išlaikymą. Jeigu taip, tai norėdami savo nepriklausomybę išsaugoti, visi turime rūpintis, kad mūsų kariuomenė būtų stipri, galinga. O ji bus tokia tuomet, kai ją remis visa tauta, kai josios stiprumu sielos kiekvienas Lietuvos pilietis.

Džiaugdamiesi Lietuvos kariuomenės 20-ties metų jubiliejumi ir josios laimėjimais, ir linkėdami jai ir toliau garbingai saugoti Lietuvos laisvę, nepriklausomybę, mes kartu turim visi josios atžvilgiu ir išpareigoti, nes krašto saugumas ne vien tik jos, bet ir mūsų visų reikalas. O toji pareiga — tai bent vieną kartą per metus, pagal savo išgales, paremti ginkluotas mūsų krašto pajėgas, aukojant Ginklų Fondui. Šitą pareigą mes turime laikyti būtina ir visuotinė.

Šitam įvykdyti kiekviename valsčiuje ir mieste turėtų veikti Sąjungos Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti skyriai. Tuo būdu visa Lietuva būtų nusėta gyvais narveliais, kurie šios sąjungos apskričių komitetų ir centro valdybos koordinuojami atliks tai, kas šiuo metu krašto saugumui yra taip reikalinga.

Taigi, turėdami galvoj tai, kad tik kariuomenės dėka mes sau nepriklausomybę iškovojome ir kad be kariuomenės mūsų krašto nepriklausomybės išsaugojimas yra neįmanomas, padarykim iš to ir atitinkamas išvadas. O tos išvados — moraliai ir materialiai remti ginkluotas savo krašto pajėgas.

Sąjungos Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti Centro Valdyba

daugelio kitų, teises grąžino ir 1935 m. vasario 26 d. nuteistiems Klaipėdos krašto „Sovogo“ ir „CSA“ partijų nariams. „PIENOCENTRO“ VEIKLA KASMET GYVĖJA. Šiomet jau išvežta 300.000 statinaičių sviesto, už kurį gauta 41 milijonai litų, kas sudaro 24% visų Lietuvos išvežimų. Taip pat daugiau išvežta ir kiaušinių. Šiomet — 86 milijonai, pernai — 73 mil. Pagyvėjo vaisių išvežimas ir sunaudojimas savo gaminiams. Iš viso savų vaisių sunaudojimą ruošiamasi sutvarkyti ir tam reikalui statomas vaisių sulčių ir marmelado fabrikas.

GALVOSŪKIAI

GALVOSUKIO NR. 44 SPRENDIMAS

Neverkit pas kapą narsiujų draugų, — Kas krito kovoj, tie didvyriai. Kiekviena kova reikalinga aukų — Laimingi už laisvę numirę.

J. Janonis

Priešo jėgų gausumas, dar nėra įrodymas, kad jis yra stiprus.

Laimi tas, kuris yra pasiryžęs laimėti ar mirti.

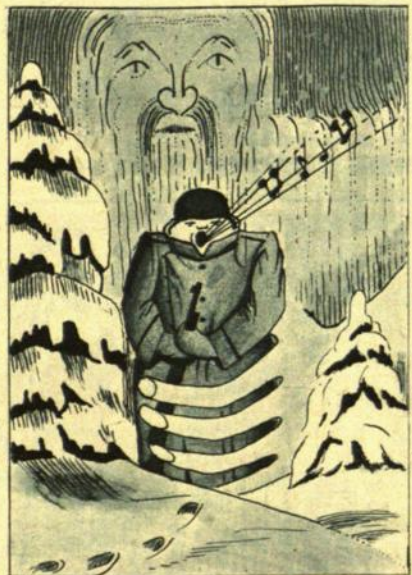
D. L. K. Vytautas

1) Pasiryžimas. 2) Aerodromas. 3) Durtuvos.

Išsprendė gerai ir įskaitoma po 3 taškus: 1) j. psk. Z. Bačianskas (9 PP), 2) V. Bajoras (Dtn.), 3) V. Dalengauskas (Grnk.), 4) eil. Cikockas, 5) St. Skerys (Pn.), 6) Vyt. Gorklys (Vksn.), 7) A. Gruodis (A. Pn.). Įskaitoma po 2 taškus: 1) F. Lilionis (K.), 2) psk. Zapkus (1. PP), 3) Guigienė (Trg.), 4) j. psk. J. Barkauskas (Pr. Aps. R.), 5) Alf. Markevičius (Vlmp.), 6) gr. A. Razuokas (9 PP), 7) D. Ožalas (Šd.), 8) Br. Palskys (Mrmp.), 9) P. Keidošius (Mrmp.), psk. M. Antaniškis (4 PP).

Dievis bija darganots
 ar giedri die
 zeli kareiveliams
 visad linksma skamba
 Jz dainele

LIETUVOS KARYS DAINUOJA

PIRMASIS SAUDYMAS

— Tamsta, tur būt, suklydai šaudydamas, kad ne į savo taikinį suvarei, — sako viršila j. kareiviui Kelmučiui.
 — Ne, tamsta viršila, aš nesuklydau, tiktai taikiniai susimaiše, — atsako j. kareivis Kelmūtis. Mk.

MEILĖ IR JUOKAS

Marytė: Dėl ko, Onut, tu taip karštai myli Vyta?
 Onutė: Dėl to, kad jis visuomet juokiasi.
 Marytė: Ar iš tavęs? M. 2.

PASITEISINO

— Jaunas kareivi Kumpeli, kodėl tamsta rikiuotėj eidamas vis sumaišai koją? Juk matai kaip kiti eina, — bara skyrininkas.
 — Ne, tamsta skyrininke, nematau, nes jūs man draudžiate žiūrėti žemyn.

O kad aš daugiau mėginčiau rūkyti!...

Švietimo vadovas

Šaudymo vadovas

Ūkio v-kas

Vienas senųjų pulko veteranų

Sporto vadovas

Sveikatos saugotojas

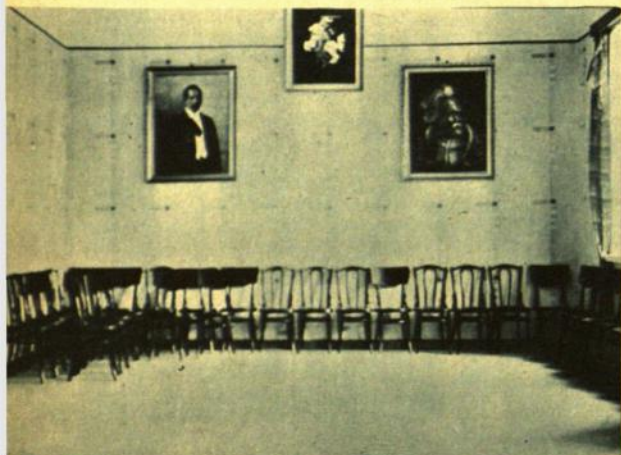
Futbolo vadovas

Pulko krepšininkai

Algirdėnų pulko švietimo, kultūros ir sportinio darbo vadovai šaržuose

2 pėst. pulko liktinių puskarininkių ramovės salės dalis

Šaulės — mūsų tautinių drabužių mylėtojos

Lt. Mironas

Vrš. Golekas

Vrš. Urbuševičius

Psk. A. Noreika

Psk. Bačianskas

Ats. psk. E. Peteraitis

J. psk. J. Kavaliauskas

J. psk. M. Jankevičius

J. psk. Z. Čijunskas

J. psk. Rinkevičius

VISUOMET SU „KARIU“

Kas savaitė randame „Kary“ apie dešimt jaunų vyrų, kurių ryžtasi vagoti mūsų tautinės ir karinės kultūros dirvonus „medžiodami“ naujus prenumeratorius. Žiūrime į jų atvaizdus, gal būt, stebimės jų energija ir sumanumu, jais didžiuojamės: „Štai vyrai, kurie lauzia paskutinius tamsos ledus, kurie kuria pažangą ir kultūrą, remia karinio išsilavinimo pagrindus. Panašūs žmonės anksčiau parengė spausdintu žodžiu kelius laisvei ir nepriklausomybei, kurią sutvirtino savanorių kraujas! Garbė jiems!

Štai dieną po dienos artinasi ir 1938 m. pabaiga. Laikrodį pavargusiai žingsniais kopia į viršūnę, o ruduo ir žiema atneša ilgus ir tamsius vakarus. Kultūros baruose liko daug nebaigto darbo, nerealizuota daug užsimitų idėjų. O mes, kariai, šiandien rūpinamės ne vien krašto saugumu. Mums turi rūpėti ir jo pažanga, šviesumas ir grožis. Daug yra taisytino kaimuose, o dar daugiau mumyse pačiuose. Mūsų individualinės jėgos nevisiškai sunaudojamos produktingam darbui, daugumas kreivomis akimis žiūrime į gyvenimą. Linkę svyruoti, pesimistiškai dūsauti ir... nieko neveikti, atseit, tūnoti, atliekamą laiką niekais leisdami.

Žmogus sukurtas darbui ir veiklumui. Jo proto padariniai — išobulėjusi technika padeda nugalėti laiko ir erdvės ribas, mokslas įgalina pažinti nežinomus gamtos slėpinius bei jėgas ir jas panaudoti savo tikslui. Kariuomenė, kaip atskiras organizacinis vienetas, savo vyriausiu tikslu turėdama laiduoti krašto saugumą ir nepriklausomybę, rūpinasi dar ir švietimu bei kultūriniu. Turėdama visam krašte išpopuliarėjusį žurnalą „Kari“, ji šviečia karius, moko minias ir kelia karinio mokslo žinijos lygį. „Karys“ ugdo moralę, Tėvynės

meilę, slopina bloguosius įpročius. Kas gi šiandien nežino spaudos reikšmės?

Juk spauda tvarko ir pervertina žmonių buitį, kuria istorijas, ruošia įvairių sričių perversmus. Spauda, diplomatų diriguojama, keičia valstybių orientacijas naujomis linkmėmis.

Štai dėl ko „Karys“, vienintelis pritaikytas plačioms masėms karinių idėjų žurnalas, yra brangus ir mielas.

Jaunasis kary, tik pradėjai taurias karo tarnybos dienas. Čia viskas tau įdomu ir slaptinga. Stebiesi karo žiniomis, domiesi ginklų technika ir karine tvarka! Pamilk „Kari“, nes jis tave mokys ir guos. Skaityk jį ir kitą paragink.

Skyrininke, būk ne tik savo valdinių viršininkas, bet ir jų kultūrintojas. Žinok, kad jei kiekvienas tavo skyriaus kovotojas skaitys „Kari“, tavo skyrius bus pavyzdingiausias, ir tu apseisi be bausmės.

Atsargini, nepamiršk gimtąją tėvų žemę ardamas, kazematuose pamiltą „Kari“.

Tėve, motut, savo vaikų sielas maitinkite aukštomis, taurinančiomis mintimis. Ugdykite savojo krašto meilę, ryžtumą ir drąsą. Išrašykite jiems „Kari“.

Įvertindamas ir giliai suprasdamas didžiulę „Kario“ reikšmę ir jo nuveiktus milžiniškus darbus kultūros bei švietimo srityje, siunčiu pirmųjų mano skyriaus 15-os naujų prenumeratorių sąrašą, ir pasižadau ne tik savo plunksna, bet ir naujais skaitytojais paremti „Kari“.

Mes visuomet su „Kariu“.

Petras Arvydas

89 391320

KARVE

Spindulio" giliašpaudė